

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

C 486

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

64 metai

2021 m. gruodžio 3 d.

Turinys

II *Komunikatai*

EUROPOS SĄJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRIIMTI KOMUNIKATAI

Europos Komisija

2021/C 486/01	Komisijos pranešimas dėl Poveikio aplinkai vertinimo direktyvos (Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES su pakeitimais, padarytais Direktyva 2014/52/ES) taikymo projektų pakeitimams ir išplėtimui (I.24 priedas ir II priedo 13 dalies a punktas), įskaitant pagrindines su jais susijusias sąvokas ir principus	1
2021/C 486/02	Neprieštaravimas koncentracijai, apie kurią pranešta (Byla M.10247 – CVC / COOPER) ⁽¹⁾	20
2021/C 486/03	Neprieštaravimas koncentracijai, apie kurią pranešta (Byla M.10449 – KIA / ALMAVIVA) ⁽¹⁾	21

IV *Pranešimai*

EUROPOS SĄJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

Taryba

2021/C 486/04	Pranešimas asmenims, kuriems taikomos Tarybos sprendime 2012/642/BUSP dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Baltarusijoje, kuris įgyvendinamas Tarybos įgyvendinimo sprendimu (BUSP) 2021/2125, ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 765/2006 dėl Baltarusijai taikomų ribojamųjų priemonių, kuris įgyvendinamas Tarybos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2021/2124, numatytos ribojamosios priemonės	22
2021/C 486/05	Pranešimas duomenų subjektams, kuriems taikomos Tarybos sprendime 2012/642/BUSP dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Baltarusijoje ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 765/2006 dėl Baltarusijai taikomų ribojamųjų priemonių numatytos ribojamosios priemonės	23

LT

⁽¹⁾ Tekstas svarbus EEE.

Europos Komisija

2021/C 486/06	2021 m. gruodžio 2 d. Euro kursas	25
---------------	---	----

VALSTYBIŲ NARIŲ PRANEŠIMAI

2021/C 486/07	Atnaujinta informacija apie kertančiųjų išorės sienas turėtinas orientacines sumas, kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) 6 straipsnio 4 dalyje	26
2021/C 486/08	Komisijos pranešimas, teikiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1008/2008 dėl oro susisiekimo paslaugų teikimo Bendrijoje bendrųjų taisyklių 16 straipsnio 4 dalyje nurodyta tvarka. Su viešąja paslauga susijusių išipareigojimų dėl reguliariojo oro susisiekimo paslaugų teikimo panaikinimas ⁽¹⁾	28

V Nuomonės

KITI AKTAI

Europos Komisija

2021/C 486/09	Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2019/33 17 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodyto pranešimo apie vyno sektoriaus produkto specifikacijos standartinio pakeitimo patvirtinimą paskelbimas	29
2021/C 486/10	Pranešimo apie vyno sektoriaus produkto specifikacijos standartinio pakeitimo patvirtinimą paskelbimas pagal Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2019/33 17 straipsnio 2 ir 3 dalis	39

⁽¹⁾ Tekstas svarbus EEE.

II

(Komunikatai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRIIMTI
KOMUNIKATAI

EUROPOS KOMISIJA

Komisijos pranešimas dėl Poveikio aplinkai vertinimo direktyvos (Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES su pakeitimais, padarytais Direktyva 2014/52/ES) taikymo projektų pakeitimams ir išplėtimui (I.24 priedas ir II priedo 13 dalies a punktas), įskaitant pagrindines su jais susijusias sąvokas ir principus

(2021/C 486/01)

Turinys

1 Įvadas	3
1.1. Turimi informacijos šaltiniai	3
2 Pagrindiniai principai ir sąvokų apibrėžimai	4
2.1 Poveikio aplinkai vertinimas. Taikymo sritis	4
2.2 Pagrindinės svarbios PAV direktyvos apibrėžtys ir nuostatos	4
2.2.1 Projektas	5
2.2.2 Sutikimas dėl planuojamos veiklos	5
2.2.3 Projektų išskaidymas	7
2.2.4 Bendro projekto poveikio vertinimas	8
2.2.5 Poveikio aplinkai vertinimo neatlikimo kompensavimas	8
3 Projektų pakeitimų ir išplėtimų valdymas	8
3.1 Pagrindiniai faktai	9
3.2 Projekto pakeitimo ir išplėtimo sąvokos	10
3.3 PAV direktyvos I priedas. I.24 projektų kategorija	10
3.3.1 I priedas. Projektai, kuriems nustatytos ribos	11
3.3.2 I priedas. Projektai, kuriems nenustatytos ribos	11
3.4 PAV direktyvos II priedas. II priedo 13 punkto a papunkčio projektų kategorija	12
4 PAV direktyvos taikymas atominėse elektrinėse pakeitimams ir išplėtimams	13
Įvadas	13
4.1 Darbų ar fizinių įsikišimų, susijusių su atominės elektrinės projekto kategorijos pakeitimais ar išplėtimu, pavyzdžiai	14
4.2 Leidimas keisti arba išplėsti AE projektus	15
4.2.1. Ypatingi eksploatavimo trukmės pratęsimo ir ilgalaikio eksploatavimo atvejai	16

4.3 Pagrindiniai principai, taikomi vertinant AE projektų pakeitimus ar išplėtimus, atsižvelgiant į sprendimą Doelio byloje	16
4.4 Rizikos ir poreikio atlikti PAV nustatymas	17
4.5 PAV direktyvos įgyvendinimo branduolinės energetikos srityje lyginamoji analizė	18
5 Pagrindinių aspektų santrauka	19

1 ĮVADAS

Šio rekomendacinio dokumento tikslas – kompetentingoms institucijoms ir suinteresuotiesiems subjektams pateikti paaiškinimą dėl 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo su pakeitimais ⁽¹⁾, padarytais Direktyva 2014/52/ES 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo ⁽²⁾ (Poveikio aplinkai vertinimo (PAV) direktyva), taikymo, atsižvelgiant į naujausią Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) praktiką. Visų pirma gairėse daugiausia dėmesio skiriama PAV direktyvos I ir II prieduose išvardytiems pakeitimams ir išplėtimams, į jas taip pat įtrauktas specialus skyrius, skirtas branduoliniam sektoriui.

I priedo 24 punktas ir II priedo 13 punkto a papunktis yra susiję su projektų pakeitimais ir išplėtimais ir yra plačiai taikomi, nes jie apima visų kategorijų projektų pakeitimus, patenkančius į PAV direktyvos taikymo sritį. Siekiant bendrai įgyvendinti PAV direktyvą, labai svarbu, kad PAV direktyva būtų teisingai taikoma keičiant ir išplėčiant projektus.

Dėl kai kurių naujausių teismų praktikos pavyzdžių, visų pirma Teismo sprendimo byloje C-411/17 ⁽³⁾ dėl atominės elektrinės, esančios Doelyje (Belgija), eksploatavimo trukmės pratęsimo (toliau – sprendimas Doelio byloje), atsirado naujų aspektų, į kuriuos reikia atsižvelgti svarstant projektų pakeitimus pagal I priedą, taip pat buvo patvirtinti pagrindiniai PAV direktyvos taikymo principai. Be to, dėl abiejų projektų kategorijų, susijusių su projekto pakeitimu arba išplėtimu, bendro procedūrinio pobūdžio buvo sulaukta daug kompetentingų nacionalinių institucijų ir kitų suinteresuotųjų šalių prašymų pateikti informacijos apie jų taikymą.

Todėl, remdamasi pirmiau išdėstytais argumentais, Komisija nusprendė paskelbti šias gaires, kad apibūdintų šias sąvokas ir principus pagal PAV direktyvą, įskaitant PAV direktyvos apibrėžtis ir nuostatas. Šiomis gairėmis siekiama geriau įgyvendinti PAV direktyvą, jose pateikiant su PAV direktyva susijusių kontekstu pagrįstų prievolių pavyzdžius, skatinant nuoseklų požiūrį ir apibrėžiant taikytinas nuostatas dėl projektų pakeitimų ir išplėtimų.

Atsižvelgiant į tai, kad yra daug praktinių situacijų, kurios dažnai būna sudėtingos, ir į tai, kad PAV direktyva taikoma daugeliui sektorių ir projektų rūšių, išsamaus pavyzdžių sąrašo pateikti neįmanoma. Kompetentingoms nacionalinėms institucijoms PAV direktyvos reikalavimus gali tekti taikyti kiekvienu konkrečiu atveju ir kiekvieną atvejį įvertinti atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes. Siekdama nuosekliai įgyvendinti PAV direktyvą, Komisija ragina valstybes nares savanoriškai inicijuoti projektų pakeitimų ir išplėtimų lyginamąją analizę. Tokia veikla suteiktų galimybę sutelkti ekspertines žinias ir palyginti kiekvienos valstybės narės pavyzdžius, taip pat palaipsniui galėtų padėti kurti bendras metodikas ES lygmeniu ir konkrečiais atvejais palengvintų praktinį įgyvendinimą.

1.1. Turimi informacijos šaltiniai

Tik Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra kompetentingas pateikti autoritetingą Europos Sąjungos teisės aiškinimą. Dėl PAV direktyvos Teisingumo Teisme dažnai buvo nagrinėjamos bylos, o keliose bylose buvo aptariamas I ir II prieduose išvardytų atskirų projektų kategorijų apibrėžčių, aprašymo ar taikymo srities klausimas.

Teismo sprendimuose nustatyti pagrindiniai bendrieji principai, kuriais naudinga vadovautis aiškinant PAV direktyvoje išvardytas projektų kategorijas, taip pat kitas sąvokas, įskaitant paties projekto aiškinimą.

Be šio rekomendacinio dokumento, Komisijos tarnybos taip pat parengė ir reguliariai atnaujinama brošiūrą „Rulings of the Court of Justice — Environmental Impact Assessment of Projects“ (liet. Teisingumo Teismo sprendimai. Projektų poveikio aplinkai vertinimas) ⁽⁴⁾.

PAV direktyvoje aiškiai nurodomi kiti tarptautiniai susitarimai, pavyzdžiui, Konvencija dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste (Espo konvencija) ⁽⁵⁾ ir Konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimanant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (Orhuso konvencija). ⁽⁶⁾ Todėl PAV direktyva

⁽¹⁾ OL L 26, 2012 1 28, p. 1.

⁽²⁾ OL L 124, 2014 4 25, p. 1.

⁽³⁾ Sprendimas *Inter-Environnement Wallonie ir Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen*, C-411/17, ECLI:EU:C:2019:622.

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/EIA_rulings_web.pdf https://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/EIA_rulings_web.pdf (šis dokumentas neatspindi oficialios Komisijos nuomonės, nėra privalomas Komisijai ir šiuo pranešimu nėra patvirtinamas).

⁽⁵⁾ OL C 104, 1992 4 24, p. 7.

⁽⁶⁾ OL L 124, 2005 5 17, p. 4.

turėtų būti aiškinama atsižvelgiant į tas konvencijas. ⁽⁷⁾ Be to, atsižvelgiant į didelį sektorių, kuriems taikoma PAV direktyva, skaičių, daugelyje kitų ES lygmens teisėkūros priemonių pateikiamos sąvokų, įtrauktų į I ir II priedus ⁽⁸⁾ arba susijusių su juose nurodyta veikla, apibrėžtys.

Rengdama šias gaires Komisija atsižvelgė į rekomendacinį dokumentą dėl Espo konvencijos taikymo atominės elektrinės eksploatavimo trukmės pratęsimui, parengtą Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijoje (EEK) ⁽⁹⁾.

2 PAGRINDINIAI PRINCIPAI IR SĄVOKŲ APIBRĖŽIMAI

2.1 Poveikio aplinkai vertinimas. Taikymo sritis

PAV direktyvoje nustatyti procedūriniai įpareigojimai, susiję su į jos taikymo sritį patenkančiais viešaisiais ir privačiais projektais, kurie gali turėti reikšmingą poveikį aplinkai. Šiems projektams turi būti duotas sutikimas dėl planuojamos veiklos, o, prieš išduodant tokį sutikimą, turi būti atliktas jų poveikio aplinkai vertinimas.

Projektai, patenkantys į PAV direktyvos taikymo sritį, yra skirstomi į kategorijas ir išvardyti I ir II prieduose. I priede išvardyti projektai – tai projektai, kurie laikomi turinčiais reikšmingą poveikį aplinkai ir kuriems paprastai taikomas privalomas vertinimas (PAV direktyvos 4 straipsnio 1 dalis). Pagal PAV direktyvos 2 straipsnio 1 dalį ir 4 straipsnio 1 dalį, nepaisant 2 straipsnio 4 dalyje nurodytų išimtinių atvejų, projektų, kuriems taikomas direktyvos I priedas, poveikis aplinkai turi būti vertinamas sistemingai ir prieš išduodant leidimą ⁽¹⁰⁾. Tai reiškia, kad valstybės narės neturi jokios diskrecijos šiuo klausimu. Be to, daugumoje I priede nurodytų projektų kategorijų nustatytos ribos, kurios yra tiesiogiai susijusios su taikymo sritimi. Jei I priedo projektų kategorijoms nacionalinės teisės aktuose būtų nustatytos ribos, kurios nėra nustatytos I priede, tai apribotų PAV direktyvos taikymo sritį. ⁽¹¹⁾

II priede išvardyti projektai nebūtinai kiekvienu atveju turi reikšmingą poveikį aplinkai. Jiems turėtų būti taikomas nustatymo procesas, paprastai vadinamas sąvoka „atranka“, siekiant nustatyti, ar jie gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai. Pagal PAV direktyvos 4 straipsnio 2 dalį galimas reikšmingas poveikis aplinkai gali būti nustatomas išnagrinėjus kiekvieną konkretų atvejį, nustatant ribas ar kriterijus, arba derinant šiuos metodus, atsižvelgiant į direktyvos III priede nustatytus atitinkamus atrankos kriterijus (projektų charakteristikas, projektų vietą, galimo poveikio rūšį ir charakteristikas).

PAV direktyvos 2 straipsnio 1 dalimi, kuri yra pagrindinis principas ir esminis tikslas, ribojama valstybių narių diskrecija, ypač II priedo projektų atvejais, nes joje reikalaujama, kad būtų atliekamas projektų poveikio vertinimas, jei, be kita ko, dėl savo pobūdžio, masto ar vietos jie gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai ⁽¹²⁾.

2.2 Pagrindinės svarbios PAV direktyvos apibrėžtys ir nuostatos

Tolesniame skirsnyje pateikiamos pagrindinės atitinkamos apibrėžtys ir nuostatos, susijusios su projektais ir jų pakeitimais ar išplėtimais.

⁽⁷⁾ Šiuo klausimu žr. generalinės advokatės J. Kokott išvados byloje C-411/17 105 punktą („Atsižvelgiant į tai, kad PAV direktyva didžia dalimi siekiama įgyvendinti minėtas konvencijas [Espo], vis dėlto pageidautina aiškinti ją taip, kad ji atitiktų šias konvencijas. Be to, Sąjungos kompetencija turi būti įgyvendinama laikantis tarptautinės teisės, todėl antrinė Sąjungos teisė iš esmės turi būti aiškinama pagal Sąjungos tarptautinius įsipareigojimus.“).

⁽⁸⁾ Skirtingais teisės aktais gali būti siekiama skirtingų tikslų, kurie savo ruožtu galėtų turėti įtakos juose pateikiamų projektų klasifikacijų ir apibrėžčių aprėpčiai ir reikšmei. Taigi tam tikras projektų klasifikavimas vienoje direktyvoje nebūtinai tiksliai nurodo, kaip tos pačios rūšies projektai turi būti aiškinami kitoje direktyvoje. Kaip nurodė Teisingumo Teismas (žr., pavyzdžiui, Sprendimą Komisija prieš Ispaniją, byla C-227/01), Sąjungos teisė turi būti aiškinama atsižvelgiant į teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, bendrą struktūrą ir tikslą.

⁽⁹⁾ https://unece.org/sites/default/files/2021-02/Guidance_on_Conventions%20applicability_to_LTE%20of%20NPPs_As%20endorsed%20and%20edited.pdf

⁽¹⁰⁾ Šiuo klausimu žr. Sprendimo Komisija prieš Italiją, C-486/04, 45 punktą ir Sprendimo Komisija prieš Italiją, C-255/05, 52 punktą.

⁽¹¹⁾ Žr. Sprendimo Komisija prieš Belgiją, C-435/09, 86 ir 88 punktus.

⁽¹²⁾ Sprendimo Kraaijeveld ir kt., C-72/95, 50 punktas; Sprendimo Abraham ir kt., C-2/07, 37 punktas; Sprendimo Mellor, C-75/08, 50 punktas; Sprendimo Komisija prieš Airiją, C-427/07, 41 punktas.

2.2.1 Projektas

PAV direktyvos 1 straipsnio 2 dalies a punkte pateikta termino „projektas“ apibrėžtis:

- „- statybos darbai bei kitų objektų ar veiklos planų įgyvendinimas,
- kitokie įsikišimai į natūralią aplinką ir gamtovaizdį, įskaitant mineralinių išteklių gavybą.“

Fizinių darbų buvimas

Teisingumo Teismas ne kartą ⁽¹³⁾ patvirtino, kad sąvoka „projektas“ yra susijusi su darbais ar fiziniu įsikišimu. Galiojančio leidimo (pavyzdžiui, oro uostui eksploatuoti, kaip byloje *Brussels Hoofdstedelijk Gewest ir kt.*, C-275/09, 24 punktą, arba sąvartynui eksploatuoti, kaip byloje *Pro-Braine* ir kiti, C-121/11, 31 punktą) atnaujinimas negali būti laikomas „projektu“, kaip apibrėžta 1 straipsnio 2 dalies a punkte, jei nėra jokių darbų ar įsikišimų, susijusių su teritorijos fizinio aspekto pakeitimais. Todėl darbų ar fizinių įsikišimų buvimas yra būtina sąlyga tam, kad veikla būtų laikoma „projektu“, kaip apibrėžta PAV direktyvoje.

Sprendime *Doelio* byloje Teisingumo Teismas priminė, kad: „Iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad sąvokos „projektas“ apibrėžimas, ypač PAV direktyvos 1 straipsnio 2 dalies a punkto pirmoje įtraukoje, yra susijęs su darbais ar įsikišimais, kuriais keičiamas fizinis teritorijos aspektas“ (62 punktą).

Tas pats principas, kai yra taikomas I priedo 24 punktui ir II priedo 13 punkto a papunkčiui, reiškia, kad tam, kad patektų į PAV direktyvos taikymo sritį ir 1 straipsnio 2 dalies a punkte pateiktą projekto apibrėžtį, esamų projektų pakeitimai ar išplėtimai iš anksto numato darbus ar įsikišimus, susijusius su pradinių projektų fizinių aspektų pakeitimu ⁽¹⁴⁾.

2.2.2 Sutikimas dėl planuojamos veiklos

PAV direktyvos 1 straipsnio 2 dalies c punkte pateikta termino „sutikimas dėl planuojamos veiklos“ apibrėžtis:

- „c) sutikimas dėl planuojamos veiklos“ – kompetentingos institucijos sprendimas, kuris suteikia užsakovui teisę įgyvendinti projektą.

Būtinybė gauti sutikimą dėl planuojamos veiklos

Teisingumo Teismas ne kartą pabrėžė, kad „valstybės narės privalo įgyvendinti PAV direktyvą taip, kad būtų visapusiškai laikomasi jos reikalavimų, atsižvelgiant į jos pagrindinį tikslą, kuris, kaip matyti iš 2 straipsnio 1 dalies, yra tas, kad prieš duodant sutikimą dėl planuojamos veiklos projektams, galintiems daryti reikšmingą poveikį aplinkai, be kita ko, dėl savo pobūdžio, masto ar vietos, turėtų būti taikomas reikalavimas gauti sutikimą dėl planuojamos veiklos ir atlikti poveikio aplinkai vertinimą“ ⁽¹⁵⁾.

Todėl PAV direktyvos I priedo 24 punkte arba II priedo 13 punkto a papunktyje nurodytų projektų, kurie gali turėti reikšmingą poveikį aplinkai, pakeitimams ar išplėtimams taikomas reikalavimas gauti sutikimą dėl planuojamos veiklos.

Sutikimo dėl planuojamos veiklos forma

PAV direktyvoje sutikimas dėl planuojamos veiklos apibrėžiamas kaip kompetentingos institucijos sprendimas, kuris suteikia užsakovui teisę įgyvendinti projektą ⁽¹⁶⁾.

⁽¹³⁾ Sprendimo *Abraham ir kt.*, C-2/07, 23 punktą; Sprendimo *Brussels Hoofdstedelijk Gewest ir kt.*, C-275/09, 24 punktą; Sprendimo *Pro-Braine ir kt.*, C-121/11, 31 punktą.

⁽¹⁴⁾ Pagal analogiją Sprendimo *Brussels Hoofdstedelijk Gewest ir kt.*, C-275/09, 24 punktą; Sprendimo *Pro-Braine ir kt.*, C-121/11, 32 punktą.

⁽¹⁵⁾ Sprendimo *Linster*, C-287/98, 52 punktą; Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-486/04, 36 punktą; Sprendimo *Komisija prieš Airiją*, C-215/06, 49 punktą; Sprendimo *Prenninger ir kt.*, C-329/17, 35 punktą.

⁽¹⁶⁾ Direktyvoje nereikalaujama papildomo „sutikimo“ prie šio „sutikimo dėl planuojamos veiklos“, žr. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-332/04, 53 punktą.

Taigi sąvoka „sutikimas dėl planuojamos veiklos“ apima įvairius aktus (t. y. sprendimus, leidimus ir kitas leidimų priemones), priklausomai nuo valstybės narės taikomų nacionalinių procedūrų. Jis apibrėžiamas ne jo pavadinimu ar jo priėmimo procedūra pagal atitinkamos valstybės narės atitinkamą nacionalinę teisę, o jo teisiniu poveikiu. Kaip pažymėjo Teisingumo Teismas, sprendimo klasifikavimas kaip „sutikimo dėl planuojamos veiklos“, kaip jis suprantamas pagal PAV direktyvos 1 straipsnio 2 dalies c punktą, turi būti atliekamas pagal nacionalinę teisę laikantis Sąjungos teisės ⁽¹⁷⁾.

PAV direktyvoje nereikalaujama vienos sutikimo procedūros ⁽¹⁸⁾ ir pagal PAV direktyvos 2 straipsnio 2 dalį PAV „gali būti integruotas į valstybių narių galiojančias sutikimo dėl projektų davimo procedūras, arba, jei taip nėra, į kitas procedūras arba į procedūras, kurios bus nustatytos siekiant įgyvendinti šios direktyvos tikslus“. Todėl valstybės narės esama skirtumų, kalbant apie terminus, susijusius su sutikimu dėl planuojamos veiklos. Be skirtingų pavadinimų (pvz., statybos leidimo, sprendimo, leidimo), taip pat gali skirtis sutikimo priėmimo procedūra. Pavyzdžiui, sutikimą dėl planuojamos veiklos galima patvirtinti taikant administracinę procedūrą vietos, regioniniu ar nacionaliniu lygmenimis arba teisėkūros procedūrą ⁽¹⁹⁾, jei laikomasi atitinkamų PAV direktyvos nuostatų. Pats sutikimas dėl planuojamos veiklos turi būti galutinis sprendimas, kuriuo užsakovui suteikiama teisė vykdyti projektą (tas pats principas taikomas daugiaetapėms procedūroms, žr. kitą skirsnį).

Kai PAV direktyvos I priedo 24 punkte arba II priedo 13 punkto a papunktyje nurodytų projektų, kurie gali turėti reikšmingą poveikį aplinkai, pakeitimai ar išplėtimai priimami taikant teisėkūros procedūrą, taip pat turi būti atliekamas šių projektų poveikio aplinkai vertinimas pagal 2 straipsnio 1 dalį ⁽²⁰⁾.

Atsižvelgiant į tai, taip pat svarbu nurodyti skirtumą tarp sutikimo dėl planuojamos veiklos, kaip apibrėžta PAV direktyvoje, ir leidimo (licencijos), susijusio su (objekto, įrenginio ar vietos) eksploatavimu. Tokie „leidimai“, apibrėžti ar naudojami kituose teisės aktuose, pavyzdžiui, Pramoninių išmetamų teršalų direktyvoje ⁽²¹⁾ arba Sąvartynų direktyvoje ⁽²²⁾, yra svarbūs tam tikriems veiklos vykdymo režimams. Kita vertus, sąvoka „sutikimas dėl planuojamos veiklos“, kaip ji suprantama pagal PAV direktyvą, pagal apibrėžtį suteikia užsakovui teisę vykdyti projektą (pvz., vykdyti statybas, darbus ar schemas arba imtis kitų veiksmų natūralioje aplinkoje ir kraštovaizdyje ⁽²³⁾). Eksploatavimo licencija, remiantis atitinkamais teisės aktais ⁽²⁴⁾, daugiausia siejama su leidimu, susijusiu su projekto vykdymu, ir dažnai yra grindžiama išankstiniu sprendimu (arba sprendimas yra ja įgyvendinimas), taikant daugiaetapę procedūrą. Kaip minėta ankstesniuose skirsniuose, eksploatavimo licencijos atnaujinimas, nesant darbų ar įsikišimų, susijusių su teritorijos fizinio aspekto keitimu, turi būti atskirtas nuo sąvokos „sutikimas dėl planuojamos veiklos“ ⁽²⁵⁾.

Daugiaetapių procedūrų projektų pakeitimai ir išplėtimai

Kartais leidimai projektams išduodami taikant sudėtingas administracines procedūras, apimančias įvairius etapus ir procesus. Tais atvejais, kai nustatomas projekto pakeitimas ar išplėtimas ⁽²⁶⁾, labai svarbu nustatyti, kada turėtų būti taikomas PAV ir ką reikėtų vertinti kiekviename etape. Vykdamas iš kelių etapų susidedančią sutikimo dėl planuojamos veiklos išdavimo procedūrą, toks vertinimas iš esmės turi būti atliktas kuo greičiau, kad būtų nustatytas ir įvertintas visas galimas projekto poveikis aplinkai ⁽²⁷⁾.

⁽¹⁷⁾ Sprendimo *Barker – Crystal Palace*, C-290/03, 40–41 punktai.

⁽¹⁸⁾ Sprendimo *Komisija prieš Airiją*, C-50/09, 73–75 punktai. „[2 straipsnio 2 dalis] reiškia, kad valstybėms narėms palikta diskrecija apima procedūros taisyklių ir aptariamo leidimo išdavimo sąlygų nustatymą. Tačiau šia diskrecija galima naudotis tik paisant šioje direktyvoje nustatytų ribų ir jei valstybės narės savo pasirinkimu užtikrina, kad bus visiškai laikomasi ja nustatytų tikslų.“

⁽¹⁹⁾ Išsamesnė informacija pateikta Komisijos rekomendacinio dokumento dėl išimčių pagal PAV direktyvą taikymo 4 skirsnyje (EUR-Lex - 52019XC1114(02) - EN - EUR-Lex (europa.eu)).

⁽²⁰⁾ Žr. Sprendimo *Doelio* byloje 103–114 punktus.

⁽²¹⁾ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) (OL L 334, 2010 12 17, p. 17) 3 straipsnio 7 dalis. Leidimas – rašytinis dokumentas, kuriuo suteikiama teisė eksploatuoti visą įrenginį, kurą deginantį įrenginį, atliekų deginimo įrenginį, bendro atliekų deginimo įrenginį arba tokio dalį.

⁽²²⁾ 1999 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų (OL L 182, 1999 7 16, p. 1).

⁽²³⁾ Kvalifikavimas kaip „sutikimas dėl planuojamos veiklos“, kaip tai suprantama pagal direktyvos 1 straipsnio 2 dalies c punktą, priklauso ne nuo pavadinimo (nacionalinėje praktikoje vartojamų terminų pavyzdžiai: statybos leidimas, zonavimo leidimas, žemės naudojimo leidimas, integruotasis aplinkosaugos leidimas, projektavimo leidimas, vietos leidimas), o nuo to, ar įvykdytos direktyvoje nustatytos sąlygos.

⁽²⁴⁾ Be Pramoninių išmetamų teršalų direktyvos, leidimų išdavimo tvarką galima rasti, pavyzdžiui, atliekų teisės aktuose – 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2008/98/EB dėl atliekų arba 1999 m. balandžio 26 d. Direktyvoje 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų. Licencijų išdavimo tvarkos pavyzdį galima rasti, pavyzdžiui, 2013 m. birželio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2013/30/ES dėl naftos ir dujų operacijų jūroje saugos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2004/35/EB (Operacijų jūroje saugos direktyva) ir kt.

⁽²⁵⁾ Sprendimas *Brussels Hoofdstedelijk Gewest ir kt.*, C-275/09.

⁽²⁶⁾ Šio skirsnio principas taip pat taikomas naujiems projektams.

⁽²⁷⁾ Sprendimo *Wells*, C-201/02, 52–53 punktai, rezoliucinės dalies 1 punktas.

Sprendime Doelio byloje Teisingumo Teismas priminė esamą teismų praktiką⁽²⁸⁾. Pagal PAV direktyvos 2 straipsnio 1 dalį projektų, kuriems taikoma ši direktyva, poveikio aplinkai vertinimas turi būti atliekamas „prieš duodant sutikimą projektams“ (82 punktas). Joje taip pat teigiama: „jei nacionalinėje teisėje numatyta kelių etapų procedūra suteikiant leidimą vykdyti planuojamą veiklą, projekto poveikio aplinkai vertinimas iš esmės turi būti atliekamas kuo greičiau, kad būtų nustatytos ir įvertintos visos galimos pasekmės aplinkai“ (85 punktas).

Teisingumo Teismas taip pat atkreipė dėmesį į atvejus, kai sutikimo dėl planuojamos veiklos išdavimo procedūrą sudaro keli etapai ir vienas iš etapų yra pagrindinis sprendimas, pagal kurį nustatomi kitų įgyvendinimo sprendimų parametrai. Tokiais atvejais poveikio aplinkai vertinimas turi būti susijęs su pagrindiniu sprendimu, nebent tam tikras poveikis aplinkai būtų žinomas tik vėlesniame etape ir būtų susijęs su įgyvendinimo sprendimais. Tuomet vėlesniame etape galima įvertinti papildomą poveikį, apie kurį sužinoma tuo vėlesniu etapu⁽²⁹⁾. Pasak Teisingumo Teismo, „pagrindinis sprendimas“ – tai sprendimas, kuriuo apibrėžiamos projekto „esminės charakteristikos“, kurios nebus svarstomos ar keičiamos vėlesniame etape⁽³⁰⁾. Tokiais atvejais valstybės narės turi užtikrinti, kad poveikio aplinkai vertinimas būtų susijęs su pagrindiniu sprendimu.

Be to, Teisingumo Teismas taip pat nagrinėjo būtinybę įvertinti bendrą tokių projektų poveikį. Kai sutikimo dėl planuojamos veiklos išdavimo procedūrą sudaro daugiau nei vienas etapas – vienas yra susijęs su pagrindiniu sprendimu, o kitas – su įgyvendinimo sprendimu, kuris negali viršyti pagrindiniame sprendime nustatytų parametru, kompetentinga institucija tam tikromis aplinkybėmis privalo atlikti projekto poveikio aplinkai vertinimą net ir po statybos leidimo pradiniam projektui išdavimo, kai vėliau patvirtinami klausimai, kurių nagrinėjimas buvo atidėtas.⁽³¹⁾ Šis vertinimas turi būti išsamus, kad apimtų visus tuos projekto aspektus, kurie dar nebuvo įvertinti arba kuriuos reikia įvertinti iš naujo. Kaip pakartojo Teisingumo Teismas, PAV direktyvoje įtvirtintas bendras projektų ar jų pakeitimų poveikio aplinkai vertinimas, kuris negali būti atliekamas atsižvelgiant tik į tiesioginį pačių numatytų darbų poveikį ir poveikį aplinkai, kuris gali atsirasti naudojant ir eksploatuojant produktus, sukurtus atlikus šiuos darbus⁽³²⁾. Toks vertinimas taip pat nepriklauso nuo to, ar projektas gali būti tarpvalstybinio pobūdžio⁽³³⁾.

2.2.3 Projektų išskaidymas

Negalima nukrypti nuo PAV direktyvos tikslo išskaidant projektus į atskiras dalis, o neatsižvelgimas į kelių projektų bendrą poveikį praktikoje neturi pasireikšti tuo, jog visų jų vertinimas nebus privalomas, nors jie kartu gali turėti didelį poveikį aplinkai, kaip tai suprantama pagal PAV direktyvos 2 straipsnio 1 dalį⁽³⁴⁾. Tai visų pirma gali būti svarbu etapais rengiamų sudėtingų projektų, dėl kurių gali reikėti pateikti vėlesnes paraiškas dėl leidimo, atveju.

Jeigu keli projektai kartu gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai, kaip apibrėžta PAV direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje, jų poveikis aplinkai turėtų būti vertinamas bendrai. Teisingumo Teismas savo praktikoje pritaria plačiam PAV direktyvos aiškinimui ir pabrėžia, kad direktyva siekiama „kad būtų atliekamas visapusiškas projektų ar jų pakeitimo poveikio aplinkai vertinimas“⁽³⁵⁾.

Pavyzdžiui, kalbant apie atstumą, Teisingumo Teismas nustatė, kad tolimojo reiso projektas negali būti išskaidytas į nuoseklias trumpesnes atkarpas, kad būtų išvengta šios direktyvos reikalavimų taikymo projekto visumai ir dėl šio padalijimo atsiradusioms atkarpoms. Jei tai būtų įmanoma, direktyvos veiksmingumui galėtų būti rimtai pakenkta, nes atitinkamos valdžios institucijos turėtų tik padalyti tolimojo reiso projektą į nuoseklias trumpesnes atkarpas, kad jam nebūtų taikomi direktyvos reikalavimai⁽³⁶⁾.

⁽²⁸⁾ Sprendimas byloje Wells, C-201/02; Sprendimas Komisija prieš Jungtinę Karalystę, C-508/03; Sprendimas byloje Barker, C-290/03.

⁽²⁹⁾ Sprendimai bylose C-201/02, Wells, ir C-2/07, Abraham ir kt.

⁽³⁰⁾ Žr. sprendimo Doelio byloje 88 punktą: „88. Vadinas, net jeigu šioms priemonėms įgyvendinti reikia per kompleksiską ir sureglamentuotą procedūrą, per kurią siekiama, be kita ko, užtikrinti šiai branduolinės kilmės elektros energijos pramoninei gamybai taikomų saugos ir saugumo normų laikymąsi, priimti tolesnius aktus ir jeigu šioms priemonėms visų pirma taikomas, kaip matyti iš 2015 m. birželio 28 d. įstatymo aiškinamojo rašto, išankstinis FBKA patvirtinimas, vis dėlto šios priemonės, priimtos nacionalinės teisės aktų leidėjo, apibrėžia esmines projekto charakteristikas ir a priori nebegali būti diskutuojamos ar kvestionuojamos.“

⁽³¹⁾ Byloje C-50/09 Teismas padarė išvadą, kad: „[k]ompetentinga aplinkosaugos institucija tam, kad įvykdytų šiame 3 straipsnyje nustatytą pareigą, negali tik nustatyti ir aprašyti tiesioginį ir netiesioginį projekto poveikį tam tikriems veiksniams, bet taip pat turi juos tinkamai įvertinti, atsižvelgdama į kiekvieną atskirą atvejį“ (37 punktas). Taip pat žr. Sprendimo Komisija prieš Jungtinę Karalystę, C-508/03, 103–106 punktus.

⁽³²⁾ Sprendimo Abraham ir kt. – Lježo oro uostas, C-2/07, 42–43 punktai; Sprendimo Ecologistas en Acción – CODA, C-142/07, 39 punktas.

⁽³³⁾ Sprendimo Umweltanwalt von Kärnten, C-205/08, 51 punktas.

⁽³⁴⁾ Sprendimo Komisija prieš Airiją, C-392/96, 76 ir 82 punktai; Sprendimo Ecologistas en Acción – CODA, C-142/07, 44 punktas; Sprendimo Umweltanwalt von Kärnten, C-205/08, 53 punktas; Sprendimo Abraham ir kt. – Lježo oro uostas, C-2/07, 27 punktas; Sprendimo Brussels Hoofdstedelijk Gewest ir kt., C-275/09, 36 punktas; Sprendimo Salzburger Flughafen, C-244/12, 37 punktas.

⁽³⁵⁾ Sprendimo Abraham ir kt. – Lježo oro uostas, C-2/07, 42 punktas.

⁽³⁶⁾ Sprendimo Komisija prieš Ispaniją, C-227/01, 53 punktas.

Teisingumo Teismas taip pat pabrėžė, kad siekiant nustatyti, ar reikia atlikti poveikio aplinkai vertinimą, gali prireikti atsižvelgti į bendrą projektų poveikį, siekiant išvengti Sąjungos teisės akto taikymo apėjimo išskaidant projektus į atskiras dalis, kurios, vertinamos bendrai, gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai. Nacionalinės valdžios institucijos, atsižvelgdamos į šią teismų praktiką, turi išnagrinėti, ar nagrinėjami ir anksčiau vykdyti projektai daro poveikį aplinkai ir kokio masto jis yra ⁽³⁷⁾.

2.2.4 Bendro projekto poveikio vertinimas

Sprendimu Doelio byloje patvirtintas kitas svarbus PAV direktyvos principas, t. y. pareiga įvertinti bendrą projekto poveikį ir atlikti išsamų PAV. 64–72 punktuose Teisingumo Teismas nusprendė, kad priemonės, numatytos esamam projektui pratęsti (priemonės, kuriomis atominės elektrinės eksploatavimas atnaujinamas dešimčiai metų arba jos išjungimas atidedamas dešimčiai metų, kaip nurodyta 59 punkte), negali būti atsietos nuo modernizavimo darbų, su kuriais jie yra neatsiejamai susiję, todėl kartu sudaro vieną projektą. Iš tiesų 2015 m. įstatyme numatytos priemonės (eksploatavimo trukmės pratęsimas) negali būti dirbtinai atsiejamos nuo reikalingų darbų techniniu ir finansiniu požiūriu. Šie darbai teisės aktų leidėjui buvo žinomi ir susiję su įstatymu (žr. 67–69 punktus). Nors ši principą turėjo patikrinti nacionalinis teisėjas, Teisingumo Teismas nusprendė, kad priemonės ir darbai yra to paties projekto dalis (71 punktas).

Be to, reikia tinkamai atsižvelgti į poreikį įvertinti bendrą viso projekto poveikį, kai eksploatuojant įrenginį padaroma daug techninių ar eksploatacinių pakeitimų. Nors įprasta, kad objekte atliekama nuolatinė techninė priežiūra ir daugybė saugos patobulinimų, kurie atskirai vertinant nekeltų didelio pavojaus aplinkai, tais atvejais, kai tokios operacijos būtų konkrečiai susijusios ir būtų laikomos projektu, kaip apibrėžta PAV direktyvoje, jų bendras poveikis aplinkai turėtų būti vertinamas kaip visuma.

Todėl, kai tarp kelių nedidelių pakeitimų yra neatsiejamas ryšys, rodantis, kad nedideli pakeitimai yra vienos kompleksinės veiklos dalis (pavyzdžiui, jų vykdymas turint įrodomą ketinimą pratęsti atominės elektrinės eksploatavimo trukmę arba įrenginio eksploatavimą), jie gali būti laikomi projektu, kaip apibrėžta PAV direktyvoje. Techniniai dokumentai, valdymo planai, investicijų planai, administraciniai aktai ar įstatymai, taip pat aiškinamieji memorandumai, susiję su administraciniais aktais ar įstatymais, gali padėti nustatyti, ar tam tikri pakeitimai yra neatsiejamai susiję ir ar jie yra tokios sudėtingos veiklos (kurios imtasi turint įrodomą ketinimą pratęsti atominės elektrinės eksploatavimo trukmę) dalis.

Būtinybė vertinti visą projektą (tiek jo sudedamąsias dalis, tiek jo poveikį) buvo dar labiau sustiprinta priėmus persvarstytą PAV direktyvą ⁽³⁸⁾.

2.2.5 Poveikio aplinkai vertinimo neatlikimo kompensavimas

Valstybės narės turi įgyvendinti PAV direktyvą visapusiškai laikydamosi jos reikalavimų, atsižvelgiant į jos pagrindinį tikslą. Iš 2 straipsnio 1 dalies matyti, kad, prieš išduodant sutikimą dėl planuojamos veiklos, projektams, kurie gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai be kita ko, dėl savo pobūdžio, masto ar vietos, turėtų būti taikomas reikalavimas gauti sutikimą dėl planuojamos veiklos ir atlikti poveikio aplinkai vertinimą ⁽³⁹⁾. Šis pagrindinis direktyvos principas reiškia, kad direktyvos I ir II prieduose išvardytų projektų atveju prieš gaunant sutikimą dėl planuojamos veiklos atitinkamai turi būti atliktas PAV arba atranka.

Kitu atveju užsakovas „negali pradėti su aptariamu projektu susijusių darbų nepažeisdamas direktyvos reikalavimų“ ⁽⁴⁰⁾.

PAV direktyvoje nenumatyta *ex post* PAV ar atrankos procedūra ir nenustatyta, kad tai būtų galima teisių gynimo priemonė PAV direktyvos nesilaikymo atveju. Neatlikus II priede išvardytų projektų atrankos arba I priede išvardytų projektų poveikio aplinkai vertinimo procedūros, pažeidžiama Europos Sąjungos teisė ⁽⁴¹⁾.

⁽³⁷⁾ Sprendimo *Salzburger Flughafen*, C-244/12, 37 punktas. Šiuo atveju nagrinėjami projektai buvo susiję su pagalbinių pastatų statyba oro uoste (t. y. sandėliais, transporto priemonių stovėjimo aikštelių ir orlaivių stovėjimo aikštelių išplėtimu) ir į juos reikėjo atsižvelgti kartu su kitais anksčiau patvirtintais projektais (t. y. papildomo terminalo statyba).

⁽³⁸⁾ Žr. Direktyvos 2014/52/ES II.A priedo 1 punkto a papunktį, III priedo 1 punkto a papunktį ir IV priedo 1 punkto b papunktį, taip pat 22 konstatuojamąją dalį („Siekiant užtikrinti aukštą aplinkos ir žmonių sveikatos lygį, vykdant tikrinimo procedūras ir poveikio aplinkai vertinimus, turėtų būti atsižvelgta į viso aptariamo projekto poveikį, įskaitant, kai tinkama, jo požeminį sluoksnį ir žemės gelmes, statybos, eksploatavimo ir pririnkus griovimo etapus“).

⁽³⁹⁾ Sprendimo *Linster*, C-287/98, 52 punktas; Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-486/04, 36 punktas; Sprendimo *Komisija prieš Airiją*, C-215/06, 49 punktas.

⁽⁴⁰⁾ Sprendimo *Komisija prieš Airiją*, C-215/06, 51 punktas. „[...] šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalis būtinai turi būti suprantama kaip reiškianti, kad, pareiškėjui nepateikus prašymo ir vėliau negavus reikalaujamo leidimo bei iš anksto neatlikus poveikio aplinkai studijos, kai to reikalauja, jis negali pradėti su aptariamu projektu susijusių darbų nepažeisdamas direktyvos reikalavimų.“

⁽⁴¹⁾ Be to, neatlikus poveikio aplinkai vertinimo ar atrankos, nacionaliniai teismai turi nustatyti, ar įvykdyti ES teisės reikalavimai, susiję su teise į žalos atlyginimą, be kita ko, ar yra tiesioginis priežastinis ryšys tarp tariamo pažeidimo ir padarytos žalos (Sprendimo *Leth*, C-420/11, 48 punktas).

Tačiau pagal ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą valstybės narės turi ištaisyti Sąjungos teisės pažeidimo padarinius. Pareiga ištaisyti PAV trūkumą kyla iš bendradarbiavimo principo, nustatyto pirminėje ES teisėje ir nusistovėjusioje teismų praktikoje ⁽⁴²⁾. Kompetentingos valdžios institucijos, neviršydamos savo kompetencijos, privalo imtis reikiamų priemonių, siekiant kompensuoti neatliktą poveikio aplinkai vertinimą, pavyzdžiui, panaikinant ar sustabdant jau išduotą leidimą tam, kad būtų atliktas toks vertinimas, neviršijant valstybių narių turimos procesinės autonomijos ⁽⁴³⁾.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal Sąjungos teisę nedraudžiamos nacionalinės taisyklės, pagal kurias tam tikrais atvejais leidžiama įteisinti operacijas ar priemones, kurios, atsižvelgiant į Sąjungos teisę, yra neteisėtos, ir patikslino, kad tokiame galimame įteisinime turėtų būti taikoma sąlyga, pagal kurią suinteresuotiesiems asmenims nebūtų suteikiama galimybė apeiti Sąjungos teisės normų ar jų netaikyti, ir kad jis turėtų likti išimtimi ⁽⁴⁴⁾.

Ex post PAV – tai galima taisomoji priemonė, taikoma *de facto* nesilaikant PAV direktyvos reikalavimų (pvz., tais atvejais, kai sutikimas dėl planuojamos veiklos jau buvo išduotas neatlikus PAV, o darbai jau atlikti arba netrukus bus atlikti).

Teisingumo Teismas nusprendė, kad atliekant vertinimą po to, kai projektas buvo užbaigtas ir pradėtas eksploatuoti, negalima apsiriboti būsimu jo poveikiu aplinkai – taip pat reikia atsižvelgti į poveikį aplinkai, atsiradusį užbaigus projektą. Todėl tuo atveju, kai neatliktas PAV direktyvoje reikalaujamas poveikio aplinkai vertinimas, pagal Sąjungos teisę, pirma, reikalaujama, kad valstybės narės pašalintų neteisėtas šio neatlikimo pasekmes, ir, antra, nedraudžiama ištaisyti padėties atliekant šio poveikio vertinimą po to, kai atitinkamas projektas jau užbaigtas ir pradėtas eksploatuoti, jeigu:

- šį ištaisymą leidžiančios nacionalinės taisyklės nesudaro galimybės suinteresuotiesiems asmenims apeiti Sąjungos teisės taisyklių ar jų nesilaikyti ir
- ištaisant padėtį atliktu vertinimu atsižvelgta ne tik į būsimą, bet ir į užbaigus projektą atsiradusį jo poveikį aplinkai ⁽⁴⁵⁾.

Ex post PAV procedūros turėtų būti taikomos tik išimtiniais atvejais ir kaip teisių gynimo priemonė siekiant užtikrinti, kad PAV direktyvos tikslas būtų pasiektas, net jei procedūra oficialiai nebuvo įvykdyta, o valstybės narės neturėtų jos taikyti, siekdamos apeiti PAV direktyvos reikalavimus. ⁽⁴⁶⁾

Valstybių narių pareiga imtis visų būtinų priemonių neteisėtoms PAV neatlikimo pasekmėms ištaisyti taikoma ir tais atvejais, kai PAV neatliekamas projektų pakeitimų ar išplėtimų atvejais.

3 PROJEKTŲ PAKEITIMŲ IR IŠPLĖTIMŲ VALDYMAS

3.1 Pagrindiniai faktai

Iš pradžių Tarybos direktyva 85/337/EEB ⁽⁴⁷⁾ nebuvo aiškiai taikoma esamų projektų pakeitimams ar išplėtimams, išskyrus II priedo 12 punkte pateiktą nuorodą: „I priede išvardytų projektų pakeitimas ir II priede išvardyti projektai, jei jie daugiausia ar išimtinai skirti naujiems produktams ar metodams išbandyti ir plėtoti, ir nenaudojami ilgiau nei vieneri metai“ (II priedo 12 punktas).

⁽⁴²⁾ Sprendimo Wells, C-201/02, 66–70 punktai.

⁽⁴³⁾ Sprendimas Komisija prieš Airiją, C-215/06, 59 punktas. „[...] Taigi kompetentingos valdžios institucijos privalo imtis reikiamų priemonių, siekiant kompensuoti neatliktą poveikio aplinkai vertinimą, pavyzdžiui, panaikinant ar sustabdant jau išduotą leidimą tam, kad būtų atliktas toks vertinimas, neviršijant valstybių narių turimos procedūrinės autonomijos.“

⁽⁴⁴⁾ Sprendimo Komisija prieš Airiją, C-215/06, 57 punktas; Sprendimo Križan ir kt., C-416/10, 87 punktas; Sprendimo Stadt WienerNeustadt, C-348/15, 36 punktas; Sprendimo Inter-Environnement Wallonie ir Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, C-411/17, 174 punktas.

⁽⁴⁵⁾ Sprendimo Comune di Corridonia, C-196/16 ir C-197/16, 35–41 ir 43 punktai; Sprendimo Castelletto, C-117/17, 30 punktas; Sprendimo Inter-Environnement Wallonie ir Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, C-411/17, 175 punktas.

⁽⁴⁶⁾ Sprendimo Komisija prieš Airiją, C-215/06, 57 punktas; Sprendimo Križan ir kt., C-416/10, 87 punktas; Sprendimo Stadt WienerNeustadt, C-348/15, 36 punktas.

⁽⁴⁷⁾ 1985 m. birželio 27 d. Tarybos Direktyva 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 175, 1985 7 5, p. 40).

Praėjus dvylikai metų nuo pradinės direktyvos, II priedo 13 punkto a papunktis buvo įtrauktas kaip pirmoji projektų kategorija, susijusi su projektų pakeitimais, pateikiant tą pačią formulotę, kokia yra dabar. Būtent Direktyva 97/11/EB ⁽⁴⁸⁾ iš dalies pakeista Direktyva 85/337/EEB, įtraukiant į II priedo 13 punktą: „Bet kurių I ir II prieduose išvardytų ir jau įgyvendintų, įgyvendinamų ar leistų įgyvendinti projektų pakeitimas ar išplėtimas, galintis daryti reikšmingą neigiamą poveikį aplinkai“ ⁽⁴⁹⁾.

I priedo 24 punktas įterptas praėjus šešeriems metams po pirmosios projekto kategorijos, susijusios su projekto pakeitimu, įtraukimo. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2003/35/EB ⁽⁵⁰⁾ padaryti pakeitimai, kuriais siekiama suderinti Bendrijos teisės aktus su Orhuso konvencijos nuostatomis, aiškiai parodė, kad poveikio aplinkai vertinimas yra privalomas „[k]iekviena[m] šiame priede išvardytų projektų pakeitim[ui] ar išplėtim[ui] tais atvejais, kai pats toks pakeitimas ar išplėtimas atitinka šiame priede nustatytus ribinius dydžius, jei jie yra nustatyti“.

Nuo tada, kai į direktyvos tekstą buvo įtrauktas I priedo 24 punktas, Teisingumo Teismas priėmė tik vieną sprendimą, kuriame aiškinama ši projektų kategorija, t. y. sprendimą byloje C-411/17.

3.2 Projekto pakeitimo ir išplėtimo sąvokos

PAV direktyvoje neapibrėžtos sąvokos „pakeitimas“ arba „išplėtimas“ ir nepateikiama pavyzdžių. Tai, kas tiksliai reiškia pakeitimą ar išplėtimą, priklausytų nuo projekto rūšies. Kai kurie tokių pakeitimų ar išplėtimų pavyzdžiai pateikti 3.3.1 ir 3.3.2 skirsniuose, remiantis ESTT praktika.

I priedo 24 punktas ir II priedo 13 punkto a papunktis yra konkrečios projektų kategorijos, apimančios visų kategorijų projektų, kuriems taikoma PAV direktyva, pakeitimus ir išplėtimus, atsižvelgiant į visus jų ypatumus.

3.3 PAV direktyvos I priedas. I.24 projektų kategorija

Priedas I.24. Kiekvienas šiame priede išvardytų projektų pakeitimas ar išplėtimas tais atvejais, kai pats toks pakeitimas ar išplėtimas atitinka šiame priede nustatytus ribinius dydžius, jei jie yra nustatyti.

I priedo 24 punkte aiškiai nurodyti visi I priedo projektų pakeitimai ar išplėtimai, kurie atitinka tame priede nustatytas ribas, jei tokių yra ⁽⁵¹⁾.

Sprendime Doelio byloje Teisingumo Teismas papildomai išaiškino pagrindinį principą, pagal kurį reikalaujama atlikti I priede išvardytų projektų pakeitimų ar išplėtimų poveikio aplinkai vertinimą, pagrįstą tokio pakeitimo pavojumi aplinkai.

Teisingumo Teismas priminė, kad direktyvos priede išvardytų projektų poveikio aplinkai vertinimai turi būti atliekami, jei dėl savo pobūdžio, masto ar vietos jie gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai, ir tęsė:

„78. Dėl PAV direktyvos I priedo 24 punkto pasakytina, kad, kaip matyti iš jo formulotės ir sistemos, jame minimi bet kokie projekto pakeitimai ar išplėtimai, kurie, be kita ko, dėl savo pobūdžio ar masto kaip ir pats projektas kelia panašius pavojus, kiek tai susiję su poveikiu aplinkai.

79. Pagrindinėje byloje aptariamos priemonės, kuriomis ilgam dešimties metų laikotarpiui pratęsiamas leidimas, iš pradžių pagal 2003 m. sausio 31 d. įstatymą suteiktas 40 metų, dviejose konkrečiose elektrinėse gaminti elektros energiją pramoniniais tikslais, kartu su dideliais renovavimo darbais, kurių prirėkė dėl elektrinių senumo ir pareigos užtikrinti jų atitiktį saugumo normoms, turi būti laikomos panašaus masto, kiek tai susiję su poveikio aplinkai rizika, kaip ir pradinis minėtų elektrinių eksploatavimas“.

⁽⁴⁸⁾ 1997 m. kovo 3 d. Tarybos direktyva 97/11/EB, iš dalies keičianti Direktyvą 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 73, 1997 3 14, p. 5).

⁽⁴⁹⁾ Prieš įtraukdamas II priedo 13 punkto a papunktį projektų kategoriją į direktyvos tekstą, Teisingumo Teismas byloje Kraaijeveld ir kt. C-72/95, nusprendė, kad direktyva taip pat taikoma projektų pakeitimams. Teisingumo Teismas nustatė, kad Direktyvos 85/337/EEB II priedo 10 punkto e papunktį (iki pakeitimų, padarytų Direktyva 97/11/EB) vartojama sąvoka „kanalų tiesimo ir apsisaugojimo nuo potvynio darbai“ turėtų būti aiškinama kaip apimanti ne tik naujos uztvankos statybą, bet ir esamos uztvankos pakeitimą, įskaitant jos perkėlimą, sustiprinimą ar praplėtimą, taip pat uztvankos pakeitimą įrengiant naują uztvanką in situ, neatsižvelgiant į tai, ar nauja uztvanka yra stipresnė ar platesnė už senąją, arba tokių darbų derinį (42 punktas).

⁽⁵⁰⁾ 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/35/EB nustatanti visuomenės dalyvavimą rengiant tam tikrus su aplinka susijusius planus ir programas ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 85/337/EEB ir 96/61/EB dėl visuomenės dalyvavimo ir teisės kreiptis į teismus (OL L 156, 2003 6 25, p. 17).

⁽⁵¹⁾ Dėl I priede išvardytų projektų pakeitimų ar išplėtimų, kurie nesiekia nustatytos ribos, tačiau daro reikšmingą neigiamą poveikį aplinkai, žr. II priedo 13 punkto a papunktį.

Sprendimo Doelio byloje 78 punkte Teisingumo Teismas nustatė pagrindinį principą, pagal kurį reikalaujama atlikti PAV, kai keičiami ar išplečiami I priede nurodyti projektai. Atitinkamų kriterijų vertinimo priemonė yra rizika poveikio aplinkai požiūriu. Jei projekto pakeitimo ar išplėtimo keliama rizika yra panaši į riziką, kurią kelia pati pradinio projekto kategorija, projektas patenka į PAV direktyvos I priedo 24 punkto ⁽⁵²⁾ taikymo sritį.

Šioje byloje Teisingumo Teismas nurodė ir priemones, kuriomis pratęsiamas leidimų gaminti elektros energiją galiojimo trukmė, ir darbų apimtį. 79 punkte jis paminėjo atominį elektrinių eksploatavimo pratęsimą ilgam laikotarpiui (dešimčiai metų) ir tai, kad būtini dideli renovacijos darbai ⁽⁵³⁾. Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad projekto keliama rizika aplinkai yra panašaus masto kaip ir rizika, susijusi su atominį elektrinių eksploatavimo pradžia.

Sprendime projekto pakeitimo arba išplėtimo pobūdis arba mastas nurodomas kaip nebaigtinis pavyzdinių kriterijų, pagal kuriuos vertinama, ar rizika aplinkai yra panaši į pradinio projekto riziką, sąrašas. Be to, sprendime nenurodyta, kad abu kriterijai turi būti tenkinami kartu. Atrodo, kad lemiamas veiksnys yra tai, jog bendra konkretaus projekto analizė rodo, kad rizika yra panaši į pradinio projekto riziką (nagrinėjamu atveju – branduolinės elektrinės ir branduoliniai reaktoriai). Iš to matyti, kad projekto pakeitimo ar išplėtimo pobūdis ir mastas nėra vieninteliai galimi kriterijai. Taip pat neatrodo būtina, kad rizika kiltų ir dėl projekto pobūdžio, ir dėl jo masto, jei ji iš esmės yra panaši į pradinio projekto riziką. Neatmetama galimybė, kad rizika taip pat gali kilti vien dėl projekto pobūdžio arba dėl jo masto („be kita ko, dėl savo pobūdžio ar masto“ ⁽⁵⁴⁾).

3.3.1 I priedas. Projektai, kuriems nustatytos ribos

Daugiau nei pusei I priede nurodytų projektų kategorijų nustatomos ribos. Todėl, keičiant ar išplečiant tokius projektus, kurie atitinka arba viršija šias ribas, turi būti atliekamas PAV, nes šie pakeitimai ar pratęsimai kelia riziką, panašią į pradinio projekto kategorijos riziką ⁽⁵⁵⁾.

Vis dėlto svarbu pažymėti, kad, remiantis nusistovėjusia teismų praktika, atliekant darbus, kuriais keičiami esamų projektų, kurių ribos nustatytos I priede, elementai, turi būti atidžiai įvertinta, kokiomis aplinkybėmis tos ribos yra pasiektos. Byloje *Abraham ir kt.*, C-2/07, Teisingumo Teismas nusprendė, kad: „[...] oro uosto, kurio pagrindinis pakilimo takas yra 2 100 m ir ilgesnis, pakeitimo darbais reikia laikyti ne tik pakilimo takų pailginimą, bet ir visus su šio oro uosto pastatais, įrenginiais ar įranga susijusius darbus“ ⁽⁵⁶⁾, kai jie, be kita ko, dėl savo pobūdžio, masto ar savybių gali būti laikomi paties oro uosto pakeitimo darbais. Tai ypač pasakytina apie darbus, kuriais siekiama smarkiai išplėsti oro uosto veiklą bei padidinti skrydžių skaičių“ (36 punktą) ⁽⁵⁷⁾.

3.3.2 I priedas. Projektai, kuriems nenustatytos ribos

Kaip ir I priede išvardytų projektų, kuriems nustatytos ribos, atveju bet koks I priedo projektų, kuriems ribos nenustatytos, pakeitimas ar išplėtimas, dėl kurio, be kita ko, pobūdžio ar masto kyla rizika, kuri pagal savo poveikį aplinkai yra panaši į paties projekto keliamą riziką, turėtų būti laikomas patenkančiu į I priedo 24 punkto taikymo sritį. Tokiems projektams būdinga didelio poveikio aplinkai rizika, kaip tai suprantama pagal PAV direktyvos 2 straipsnio 1 dalį, todėl turėtų būti atliekamas jų poveikio aplinkai vertinimas pagal 4 straipsnio 1 dalį ⁽⁵⁸⁾.

PAV direktyvoje nenurodyta rizikos lygio, susijusio su projekto poveikiu aplinkai, nustatymo procedūra, todėl nagrinėjamą projektą turi išanalizuoti projekto užsakovai ir kompetentingos institucijos. Užsakovams ir kompetentingoms institucijoms, atsakingoms už poveikio aplinkai vertinimą, yra svarbu nustatyti, kada reikia atlikti projekto pakeitimo ar išplėtimo poveikio aplinkai vertinimą. PAV specialistams skirtas gaires dėl įvairių metodų, kuriais galima remtis nustatant reikšmingo poveikio aplinkai riziką, galima rasti ⁽⁵⁹⁾ Rekomendacijose dėl apimties nustatymo ir dėl PAV ataskaitos rengimo ⁽⁶⁰⁾.

⁽⁵²⁾ Bylos C-411/17, 79–80 punktai.

⁽⁵³⁾ Renovacijos mastą įrodo šioms elektrinėms skirtas 700 mln. EUR investicijų biudžetas, bylos C-411/17, 64 punktą.

⁽⁵⁴⁾ Ten pat, 78 punktą.

⁽⁵⁵⁾ Be to, remiantis I priedo 24 punktu, PAV reikia atlikti „[k]iekviena[m] šiame priede išvardytų projektų pakeitim[ui] ar išplėtim[ui] tais atvejais, kai pats toks pakeitimas ar išplėtimas atitinka šiame priede nustatytus ribinius dydžius, jei jie yra nustatyti“.

⁽⁵⁶⁾ Siūlytas projektas buvo susijęs su oro uosto infrastruktūros keitimu, skrydžių valdymo bokšto statyba, naujais išvažiavimo takais ir stovėjimo zonomis, taip pat su kilimo ir tūpimo takų rekonstravimo ir plėtimo darbais nekeičiant jų ilgio.

⁽⁵⁷⁾ Šis požiūris taip pat patvirtintas byloje, *Brussels Hoofdstedelijk Gewest ir kt.*, C-275/09, ir byloje *Salzburger Flughafen* C-244/12.

⁽⁵⁸⁾ Pagal analogiją Sprendimo *Doel*, C-411/17, 78 punktą.

⁽⁵⁹⁾ https://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/EIA_guidance_Scoping_final.pdf (šis dokumentas neatspindi oficialios Komisijos nuomonės, nėra privalomas Komisijai ir šiuo pranešimu nėra patvirtinamas).

⁽⁶⁰⁾ https://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/EIA_guidance_EIA_report_final.pdf (šis dokumentas neatspindi oficialios Komisijos nuomonės, nėra privalomas Komisijai ir šiuo pranešimu nėra patvirtinamas).

Vis dėlto visais atvejais, kaip paminėta 2.2.2 skirsnyje, valstybės narės turi įgyvendinti PAV direktyvą taip, kad būtų visapusiškai laikomasi jos reikalavimų, atsižvelgiant į jos pagrindinį tikslą, kuris, kaip matyti iš 2 straipsnio 1 dalies, yra tas, kad prieš duodant sutikimą dėl planuojamos veiklos projektams, galintiems daryti reikšmingą poveikį aplinkai, be kita ko, dėl savo pobūdžio, masto ar vietos, turėtų būti taikomas reikalavimas gauti sutikimą dėl planuojamos veiklos ir atlikti poveikio aplinkai vertinimą ⁽⁶¹⁾.

I priede pateikta 16 projektų tipų, kuriems nenustatyta riba ir kurie gali būti suskirstyti į tris grupes – su branduoliniais klausimais susijusius projektus (I priedo 2 punkto b papunktis ir I priedo 3 punktas), pramoninius įrenginius (I priedo 4, 6, 9 punktai, 18 punkto a papunktis ir 22 punktas) ir linijinius projektus, pavyzdžiui, tolimojo susisiekimo geležinkelio linijų, automagistralių ir greitelių tiesimą (I priedo 7 punkto a papunktis – tolimojo susisiekimo geležinkelių eismas ⁽⁶²⁾ ir I priedo 7 punkto b papunktis).

Byloje C-411/17 Teisingumo Teismas rezoliucinės dalies 1 dalyje padarė išvadą, kad pramoninės elektros energijos gamybos atnaujinimas beveik dešimčiai metų anksčiau išjungtoje branduolinėje elektrinėje, dėl kurio pirminė nacionalinės teisės aktų leidėjo nustatyta elektrinės išjungimo ir gamybos joje nutraukimo data nukeliama dešimčiai metų, taip pat pirminė nacionalinės teisės aktų leidėjo nustatyta elektros energijos pramoninės gamybos veikiančioje elektrinėje nutraukimo data nukeliama dešimčiai metų, t. y. priemonės, susijusios su dideliais ⁽⁶³⁾ atitinkamų elektrinių modernizavimo darbais, dėl kurių pasikeičia fizinis šių objektų aspektas, yra laikomos „projektu“, kaip tai suprantama pagal PAV direktyvą, ir iš esmės, prieš priimant šias priemones, turi būti atliktas šio projekto poveikio aplinkai vertinimas.

Pagal analogiją atliekamas I priedo projektų, kuriems riba nėra nustatyta, pakeitimų ir išplėtimų, kurie, be kita ko, dėl savo pobūdžio ar masto kelia riziką, panašią į paties pradinio projekto poveikio aplinkai riziką, vertinimas.

3.4 PAV direktyvos II priedas. II priedo 13 punkto a papunkčio projektų kategorija

II priedo 13 punkto a papunktis. Bet kurių I ir šiame priede išvardytų ir jau įgyvendintų, įgyvendinamų ar leistų įgyvendinti projektų pakeitimas ar išplėtimas, galintis daryti reikšmingą neigiamą poveikį aplinkai (pakeitimas ar išplėtimas, neįtrauktas į I priedą).

Ši nuostata susijusi su bet koku pakeitimu ar išplėtimu, galinčiu turėti reikšmingą neigiamą poveikį aplinkai.

Šiai kategorijai priskiriami projektai turi būti tikrinami laikantis PAV direktyvos 4 straipsnyje, IIA priede ir III priede nustatytų išsamių reikalavimų ir kriterijų. 4 straipsnio 3 dalyje reikalaujama, kad kompetentingos institucijos, sprendamos, ar reikia atlikti PAV, atsižvelgtų į atitinkamus kriterijus, t. y. projektų charakteristikas (įskaitant viso projekto dydį ir struktūrą), projekto vietą ir galimo poveikio rūšį ir charakteristikas. Šie kriterijai išvardyti PAV direktyvos III priede. Kompetentinga institucija sprendimą dėl to, ar siūlomam II priede nurodytam projektui turi būti taikoma PAV procedūra, ar ne, turi priimti remdamasi užsakovo pateikta informacija pagal išsamius IIA priedo reikalavimus (įskaitant viso projekto fizinių charakteristikų aprašymą). Institucija taip pat privalo atsižvelgti į visus kitus reikšmingus poveikio aplinkai vertinimus, atliktus pagal kitus nei PAV direktyva ES teisės aktus. Atrankos sprendimas turi būti pagrįstas, viešai skelbiamas (4 straipsnio 5 dalis) ir peržiūrimas, kaip nustatyta teismų praktikoje ⁽⁶⁴⁾. Galiausiai kompetentinga institucija sprendimą dėl to, ar reikia atlikti PAV, ar ne, turi priimti per 4 straipsnio 6 dalyje nustatytą laikotarpį.

PAV direktyvoje nepateikta „reikšmingo neigiamo“ poveikio apibrėžtis. Bendrąja žodžio „reikšmingas“ reikšme nusakoma, koks pastebimas ar svarbus gali būti poveikis. Tuo tarpu žodis „neigiamas“ reiškia, kad šis poveikis yra nepalankus arba žalingas. Šiuo atžvilgiu PAV direktyvos III priede išvardyti kriterijai yra bendro pobūdžio gairės, kurios gali būti tinkamas pagrindas neigiamo poveikio reikšmingumui nustatyti.

Kaip jau minėta 2.1 skirsnyje, kompetentingos institucijos, sprendamos, ar turėtų būti atliekamas tam tikrų I ir II prieduose išvardytų projektų pakeitimų arba išplėtimų vertinimas, turėtų atsižvelgti į pagrindinį PAV direktyvos tikslą, t. y. prieš duodant sutikimą dėl planuojamos veiklos projektams, galintiems daryti reikšmingą poveikį aplinkai, be kita ko, dėl savo pobūdžio, masto ar vietos, turėtų būti taikomas reikalavimas atlikti jų poveikio, taip pat plačios taikymo srities ir tikslo vertinimą.

⁽⁶¹⁾ Sprendimo *Linster*, C-287/98, 52 punktas; Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-486/04, 36 punktas; Sprendimo *Komisija prieš Airiją*, C-215/06, 49 punktas.

⁽⁶²⁾ Šią kategoriją sudaro projektų, kuriems ribos yra nustatytos ir kuriems šios ribos nėra nustatytos, tipai.

⁽⁶³⁾ Sprendimo *Doel*, C-411/17, 79 punktas.

⁽⁶⁴⁾ Bylos C-570/13 44 ir 50 punktai.

4 PAV DIREKTYVOS TAIKYMAS ATOMINIŲ ELEKTRINIŲ PAKEITIMAMS IR IŠPLĖTIMAMS

Įvadas

PAV direktyvoje išvardytos branduolinės elektrinės ⁽⁶⁵⁾ ir kiti branduoliniai reaktoriai, įskaitant tokių elektrinių ar reaktorių išmontavimą arba eksploatavimo nutraukimą pagal I priedo 2 punkto b papunktį. I priedo 3 punkto a ir b papunkčiuose nurodytos papildomos projektų kategorijos apima branduolinio kuro gamybos ir prisodrinimo įrenginius arba panaudoto branduolinio kuro ar radioaktyviųjų atliekų perdirbimą, saugojimą ar laidojimą. Atsižvelgiant į naujausią Teisingumo Teismo praktiką, susijusią su branduoliniu sektoriumi, šio skirsnio tikslas – išnagrinėti, kada ir kaip poveikio aplinkai vertinimo procedūra taikoma esamų branduolinei kategorijai priklausančių projektų pakeitimams ar išplėtimams.

Šiose gairėse taip pat atsižvelgiama į naujausius pokyčius šioje srityje, susijusius su Espo konvencija dėl tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo, ir jie pateikiami atsižvelgiant į PAV direktyvos nuostatas ir naujausią ESTT praktiką. Konkrečiau, 2020 m. gruodžio mėn. Espo konvencijos šalys priėmė Konvencijos taikymo atominių elektrinių eksploatavimo trukmės pratęsimui gaires ⁽⁶⁶⁾. Toks pratęsimas taip pat gali būti projektų pakeitimas arba išplėtimas pagal PAV direktyvos nuostatas, todėl yra svarbus rengiant šį rekomendacinį dokumentą.

Terminija

Nors tam tikri PAV direktyvoje ir Espo konvencijoje vartojami terminai nėra tapatūs, sąvokos yra tarpusavyje susijusios ir direktyva turėtų būti aiškinama atsižvelgiant į Espo konvenciją. Pavyzdžiui, nors PAV direktyvoje pateikta termino „projektas“ apibrėžtis, 1991 m. Espo konvencijoje vartojama sąvoka „planuojama veikla“. Kalbant apie PAV direktyvoje vartojamą pakeitimų ir išplėtimo sąvoką, Espo konvencija taikoma naujai ar planuojamai veiklai, taip pat „bet kokiam reikšmingam veiklos pokyčiui“. Kaip pažymėta 3.2 skirsnyje, PAV direktyvoje neapibrėžtos esamų projektų „pakeitimo“ ar „išplėtimo“ sąvokos. Espo konvencijoje taip pat neapibrėžiama, kas yra „reikšmingas veiklos pokytis“. Nepaisant terminijos skirtumų, iš esmės yra panašumų.

Be to, kalbant apie terminiją, įrenginio eksploatavimo trukmės pratęsimas pasibaigus iš pradžių nustatytai eksploatavimo trukmei gali būti vadinamas daugybe terminų, priklausomai, pavyzdžiui, nuo licencijų išdavimo tvarkos ir reguliavimo sistemos. Taip galime kalbėti apie veikimo trukmės pratęsimą, nepertraukiamą arba ilgalaikį eksploatavimą ⁽⁶⁷⁾ ir t. t.

Espo gairėse atominių elektrinių (AE) „eksploatavimo trukmės pratęsimas“ sąvoka vartojama pragmatiškai, remiantis bendru šalių supratimu apie šį terminą, ir joje apibūdinamos dažniausiai pasitaikančios šios srities situacijos. Šiose gairėse taip pat minimas terminas „ilgalaikis eksploatavimas“, kurį paprastai vartoja Europos Komisija ir ESTT (ir kiti tarptautiniai forumai, pavyzdžiui, Tarptautinė atominės energijos agentūra (TATENA)).

PAV direktyva ir Euratomo teisės aktai

EIA Direktyva grindžiama Sutartimi dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV). Kaip ESTT nurodė savo naujausioje praktikoje, „Euratomo sutartis ir SESV turi vienodą teisinę galią, kaip matyti iš Euratomo sutarties 106a straipsnio 3 dalies, pagal kurią ES sutarties ir SESV nuostatos nenukrypsta nuo Euratomo sutarties nuostatų. [...] Kadangi Euratomo sutartis yra sektorinė sutartis, kuria siekiama vystyti branduolinę energetiką, o SESV tikslai yra daug platesni ir ji Europos Sąjungai suteikia plačius įgaliojimus daugelyje sričių ir sektorių, SESV taisyklės taikomos branduolinės energetikos sektoriuje, kai Euratomo sutartyje nėra konkrečių taisyklių“. ⁽⁶⁸⁾ Todėl Euratomo sutartimi nedraudžiama šiame sektoriuje taikyti ES aplinkos teisės normas, o PAV direktyva taikoma branduolinėms elektrinėms ir kitiems branduoliniams reaktoriams ⁽⁶⁹⁾.

Bet kokių atveju Euratomo sutartis ir PAV direktyva taikomos lygiagrečiai. Euratomo sutarties 37 straipsnyje pateikiamos konkrečios nuostatos dėl saugos ir apsaugos nuo jonizuojančiosios spinduliuotės, įskaitant vandens, dirvožemio ar oro erdvės radioaktyviąją taršą. PAV direktyvoje reikalaujama, kad projekto, galinčio daryti reikšmingą poveikį aplinkai,

⁽⁶⁵⁾ Šiose gairėse terminas „branduolinės elektrinės“ yra lygiavertis terminui „atominės elektrinės“.

⁽⁶⁶⁾ https://unece.org/sites/default/files/2021-02/Guidance_on_Conventions%20applicability_to_LTE%20of%20NPPs_As%20endorsed%20and%20edited.pdf

⁽⁶⁷⁾ Ilgalaikis atominės elektrinės eksploatavimas – tai eksploatavimas ilgesnį laiką nei nustatyta licencijoje, pradiname elektrinės projekte, atitinkamuose standartuose ar nacionaliniuose teisės aktuose. („Ageing Management and development of a Programme for Long Term Operation of Nuclear Power Plants“ [liet. Atominių elektrinių senėjimo valdymas ir ilgalaikio eksploatavimo programos kūrimas], TATENA specialus saugos vadovas SSG-48, TATENA, 2018 m.).

⁽⁶⁸⁾ Žr. 2020 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Austrija prieš Komisiją*, C-594/18 P (ECLI:EU:C:2020:742), 32 punktą.

⁽⁶⁹⁾ Žr. 2020 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Austrija prieš Komisiją*, C-594/18 P (ECLI:EU:C:2020:742), 41 ir 43 punktus.

tiesioginis ir netiesioginis reikšmingas poveikis gyventojams, žmonių sveikatai, biologinei įvairovei, žemei, dirvožemiui, vandeniui, orui, klimatui, materialinėms vertybėms, kultūros paveldui ir kraštovaizdžiui, taip pat šių veiksmų sąveikai būtų tinkamai nustatyti, aprašyti ir įvertinti.

Taikydamos PAV direktyvos nuostatas, kompetentingos institucijos turi atsižvelgti į Euratomo sutartyje numatytą procedūrą *effet utile*, taip pat į konkrečias pagal Euratomo sutartį ⁽⁷⁰⁾ tiek Komisijai, tiek valstybėms narėms nustatytas teises ir pareigas.

4.1 Darbų ar fizinių įsikišimų, susijusių su atominės elektrinės projekto kategorijos pakeitimais ar išplėtimu, pavyzdžiai

PAV direktyvoje išsamiau neapibrėžiama sąvoka „esamų projektų pakeitimai arba išplėtimai“ ir nepateikiama tokių pavyzdžių. Kaip nurodyta ankstesniuose skirsniuose, pagal Teisingumo Teismo praktiką darbų ar fizinių įsikišimų buvimas yra būtina sąlyga tam, kad veikla būtų laikoma projektu, kaip tai suprantama pagal direktyvą. Nesant išsamesnio apibrėžimo, šiose gairėse nurodomi ir sugrupuojami įvairių galimų darbų ar fizinių įsikišimų AE pavyzdžiai, įskaitant įrangos ir sistemų atnaujinimą, modifikavimą ar pakeitimą, kurie gali būti atliekami elektrinėje.

AE įdiegtų techninių sistemų skaičius ir sudėtingumas yra labai dideli, todėl būtų nepraktiška bandyti išvardyti visus galimus įsikišimus. Tačiau AE atliekamų darbų ar fizinių įsikišimų, dėl kurių modifikuojama arba pakeičiama elektrinės struktūra, sistemos ir komponentai, pavyzdžius galima apibendrinti kaip toliau nurodytas tris kategorijas.

— Atominės elektrinės veiksmingumo ir (arba) ekonomikos gerinimas

Kadangi AE statomos ir eksploatuojamos tam, kad būtų gaminama elektros energija ir iš jos pardavimo gaunamas pelnas, AE licencijų turėtojai turi paskatų gerinti elektrinės veiksmingumą, t. y. didinti jos elektros energijos gamybos pajėgumus arba mažinti jos eksploatavimo sąnaudas. Elektrinės patobulinimai, dėl kurių, be kita ko, gali sumažėti techninės priežiūros reikalavimai arba rankiniu būdu atliekamų operacijų skaičius, padės sumažinti eksploatavimo sąnaudas. Pagaminamos elektros energijos kiekis padidėja daugiausia didinant reaktoriaus elektros energijos gamybos pajėgumus arba sumažinant prastovų trukmę. Susiję elektrinės modernizavimo projektai gali apimti turbinų, generatorių, transformatorių, kondensatorių atnaujinimo ar pakeitimo projektus, kuro struktūros pakeitimus (pvz., didesnį prisodrinimą), siekiant padidinti branduolio šiluminę galią arba pailginti kuro išbuvimo branduolyje laiką (dėl kuro sumažėja degalų papildymo atjungimų ir jie sutrumpėja), vandens cheminių savybių režimo pokyčius (pvz., siekiant sumažinti korozijos produktų susidarymą), pasirinktų pagalbinės įrangos sistemų atnaujinimas, kad būtų pasiektas didesnis kalorinio ciklo efektyvumas, kontrolės sistemų ir žmogaus bei mašinos sąsajų (pvz., pagrindinės valdymo patalpos) modernizavimas, kad elektrinė būtų patikimesnė ir prieinamesnė, ir kt. Šie pakeitimai gali būti atliekami bet kuriuo elektrinės eksploatavimo metu.

— Atominės elektrinės būklės išlaikymas pagal jos technines specifikacijas ir (arba) licencijos išdavimo pagrindą

AE atliekami darbai ar fiziniai įsikišimai, siekiant išlaikyti elektrinės būklę pagal jos techninę specifikaciją arba licencijos išdavimo pagrindą, gali būti įvairūs: nuo įprastinės techninės priežiūros (pvz., atsarginių dalių įmontavimo), sistemų, struktūros ir komponentų esminio atnaujinimo iki komponentų pakeitimo, įskaitant pagrindinius komponentus, pvz., garo generatorius, reaktorių slėginių indų viršutines plokštes, valdymo strypų kreipimo mechanizmus ar reaktoriaus vidines konstrukcines dalis. Komponentus gali reikėti pakeisti dėl senėjimo, nusidėvėjimo ar pažeidimo arba dėl pasenimo (pvz., senstančias analogines valdymo kontrolės ir informacijos sistemas pakeisti šiuolaikinėmis skaitmeninėmis sistemomis). Daugeliu atvejų tai yra lygiavertiniai pakaitalai, nors kai kurie iš jų gali būti saugesni ar patikimesni dėl patobulintos konstrukcijos arba naudojamų modernesnių technologijų.

Tokius darbus gali prireikti atlikti bet kuriuo branduolinio reaktoriaus eksploatavimo laikotarpiu ⁽⁷¹⁾.

— Saugos gerinimas

Gerinant saugą paprastai sprendžiami klausimai, kurie nustatomi nuolat gerinant branduolinę saugą, pavyzdžiui, atliekant periodinį saugos persvarstymą arba teikiant grįžtamąją informaciją apie eksploatavimo patirtį. Tokius patobulinimus gali reikėti atlikti bet kuriuo elektrinės eksploatavimo metu.

⁽⁷⁰⁾ Žr., be kita ko, Euratomo sutarties 3 skyrių „Sveikata ir sauga“, taip pat 2020 m. rugsėjo 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Austrija prieš Komisiją*, C-594/18 P (ECLI:EU:C:2020:742), 40–41 ir 43 punktus.

⁽⁷¹⁾ Šie įsikišimai nebūtinai yra susiję su ilgalaikio eksploatavimo procesu, net jei ilgesnė eksploatavimo trukmė nebūtų įmanoma, jei nebūtų pakeisti komponentai (pavyzdžiui, sprendimas pratęsti AE eksploatavimo trukmę pasibaigus jos projektiniam 40 metų eksploatavimo laikotarpiui galėjo būti neįmanomas, jei po 30 eksploatavimo metų nebūtų buvę pakeisti garo generatoriai).

Tipiniai tokių saugos patobulinimų pavyzdžiai galėtų būti papildoma alternatyvi naujų įrenginių, būtinų tolesniam AE eksploatavimui, statyba, elektros tiekimas ir (arba) generatoriai, filtruojamosios apgaubos slėgio mažinimo sistemos, rimtų avarijų metu susidarančio vandenilio valdymo sistemų (pvz., pasyviųjų autokatalizinių rekombinatorių ir (arba) H₂ degiklių) įrengimas, sistemų, struktūros ir komponentų stiprinimas ir (arba) pritaikymas, kad būtų užtikrintas didesnis seisminis atsparumas; papildoma įvairi branduolio aušinimo grandinė ar kita saugos sistema, alternatyvaus aušinimo rezervuaro (pvz., aušinimo bokšto) įrengimas arba papildomų aušinimo vandens išgijimo priemonių (pvz., šulinių) įdiegimas, pirminės grandinės apsaugos nuo viršslėgio sistemos, sustiprinta apsauga nuo potvynių (pvz., naujos užtvankos, drenažo pakeitimai ar panašūs darbai, skirti susidoroti su aukštesniu potvynių lygiu), vandens cheminių savybių kontrolės pakeitimai, papildomos gaisro aptikimo ir gaisrinės saugos priemonės ir kt.

Trijų pirmiau nurodytų kategorijų darbų ar fizinių įsikišimų pavyzdžiai gali pasitaikyti atskirai arba kartu ir turėtų būti nagrinėjami kiekvienu konkrečiu atveju, laikantis PAV direktyvos nuostatų ir ESTT praktikos. Priklausomai nuo jų pobūdžio ar masto atitinkamu atveju, jei šie įsikišimai laikomi „projekto“ pakeitimais ar išplėtimais, kaip apibrėžta PAV direktyvoje, gali būti atliekamas jų PAV (I priedo 24 punktą) arba atranka (pagal II priedo 13 punkto a papunktį); tam tikrais atvejais PAV direktyva jiems gali būti netaikoma. Kompetentingos institucijos turi įvertinti, ar kokie nors darbai yra projektas pagal PAV direktyvą ir kaip juos reikėtų nagrinėti, remiantis PAV direktyvos principais.

4.2 Leidimas keisti arba išplėsti AE projektus

Visoms AE taikoma leidimų išdavimo tvarka, o jų statyba ir eksploatavimas galimi tik remiantis kompetentingos institucijos priimtu sprendimu. Leidimų eksploatuoti AE išdavimo valstybėse narėse metodas skiriasi, visų pirma dėl to, kad leidimai tokiais veiksmais išduodami konkrečiam ribotam leidimo laikotarpiui (pavyzdžiui, dešimčiai metų) arba neribotam laikui.

Eksplatuojamose AE nuolat atliekami saugos vertinimai, stebėseną (įskaitant aplinkos stebėseną) ir patikrinimai per visą jų gyvavimo ciklą, kuriuos prižiūri atitinkama (-os) kompetentinga (-os) institucija (-os). Kompetentingos institucijos taip pat yra atsakingos už patikrinimą, ar AE eksploatavimas atitinka atitinkamo leidimo sąlygas ir ar veiklos vykdytojai imasi visų reikiamų veiksmų, kad užtikrintų šią atitiktį ir branduolinę saugą⁽⁷²⁾. Priklausomai nuo konkrečios nacionalinės procedūros, kompetentingos institucijos kontroliuojamas veiklos vykdytojas turi atlikti papildomus vertinimus ir įvertinti AE eksploatavimą įvairiais etapais, be kita ko, atlikdamas periodinį saugos persvarstymą, atlikdamas temines peržiūras (išorės pavojai, grįžtamasis ryšys dėl konkrečios eksploatavimo patirties) arba pratęsdamas eksploatavimo trukmę⁽⁷³⁾. Į tokius svarstymus greičiausiai būtų įtrauktas klausimas, ar bus leista toliau eksploatuoti elektrinę neatlikus pakeitimų (arba jokių esminių pakeitimų), ar tam, kad elektrinė galėtų toliau veikti, būtinas įsikišimas, pavyzdžiui, priemonės, susijusios su branduolinės saugos gerinimu, ar elektrinė turi būti galutinai išjungta (pvz., jei galiausiai neįmanoma įgyvendinti būtinų saugos patobulinimų arba jei veiklos vykdytojas mano, kad tokių priemonių įgyvendinimas nėra pagrįstas, atsižvelgiant į jo tolesnio eksploatavimo strategiją).

Dėl išsamios patikrinimų sistemos, saugos vertinimų ir nuolatinio tobulinimo principo pagal Branduolinės saugos direktyvą reguliariai nustatomi saugos patobulinimai, o jų įgyvendinimas planuojamas tinkamu laiku. Paprastai saugos patobulinimai atitinka galiojančio leidimo eksploatuoti AE sąlygas (kaip taisyklė, sugrupuotas AE licencijoje).

Jeigu būtini pakeitimai yra laikomi projektu, kaip apibrėžta PAV direktyvoje, ir jau buvo įvertinti ankstesniu PAV, to vertinimo kartoti nereikia, nebent per tą laiką pasikeitė aplinkybės (žr. 4.4 skirsnį).

Valstybių narių valdžios institucijos privalo įvertinti, kokie veiksmai jų nacionalinės teisės aktuose yra laikomi sutikimu dėl AE eksploatavimo trukmės keitimo ar pratęsimo (t. y. sprendimu, kuriuo veiklos vykdytojui suteikiama teisė vykdyti projektą), siekiant užtikrinti, kad PAV direktyvos nuostatos būtų tenkinamos ir (arba) jų būtų laikomasi (šiuo klausimu žr. 2.2.2 skirsnį).

⁽⁷²⁾ 2009 m. birželio 25 d. Direktyva 2009/71/Euratomas (OL L 172, 2009 7 2, p. 18) su pakeitimais, padarytais 2014 m. liepos 8 d. Direktyva 2014/87/Euratomas (OL L 219, 2014 7 25, p. 42), kuria nustatoma Bendrijos branduolinių įrenginių branduolinės saugos sistema. Bendrasis nuolatinio saugos gerinimo reikalavimo principas yra tas, kad veiklos vykdytojas, prižiūrint nacionalinėms saugos institucijoms, nuolat įgyvendina visus nustatytus pagrindus saugos patobulinimus. Šis metodas papildomas atliekant tikrinimus, specialią reguliarią saugos analizę (pvz., testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, žmogaus įsikišimų ir t. t.) arba periodinį saugos persvarstymą, kuriuo išsamiai peržiūrimas saugos atvejų pagrindas.

⁽⁷³⁾ Iš pradžių AE paprastai buvo projektuojamos konkrečiam eksploatavimo laikotarpiui (pavyzdžiui, šiuo metu veikiančių vadinamųjų II kartos atominių elektrinių atveju – nuo 30 iki 40 metų; daugelio jų pirminė projektinė eksploatavimo trukmė artėja prie pabaigos arba jau yra pasibaigusi). Šiai pradiniai eksploatavimo trukmei įtakos gali turėti daug veiksnių (pvz., nuolatinė techninė priežiūra ir komponentų pakeitimas) ir yra įprasta, kad elektrinė eksploatuojama pasibaigus šiam pradiniam eksploatavimo laikotarpiui, atsižvelgiant į sistemingus ir išsamius įrodymus, kad tai daryti saugu.

Nustatant, kas yra toks sutikimas dėl planuojamos veiklos, svarbu ne pavadinimas (pvz., „licencija“ arba „leidimas“), o leidimo funkcija, susijusi su veiklos vykdytojo teisėmis ar pareigomis. Todėl, pavyzdžiui, vidaus procedūros arba kompetentingos institucijos svarstymai, po kurių nebuvo išduotas leidimas vykdyti darbus, pagal PAV direktyvą nebūtų laikomi sutikimu dėl planuojamos veiklos.

4.2.1. Ypatingi eksploataavimo trukmės pratęsimo ir ilgalaikio eksploataavimo atvejai

Šiose gairėse aptariami visų tipų pakeitimai ir išplėtimai. Eksploataavimo trukmės pratęsimas ir ilgalaikis eksploataavimas yra specifiniai atvejai. Teoriškai abu šie atvejai gali vykti be darbų, tačiau praktiniu požiūriu galima tikėtis, kad ES valstybėse narėse jie bus vykdomi kartu su darbais.

Konvencijos taikymo atominės elektrinės eksploataavimo trukmės pratęsimui gairėse pateikta naudingų pavyzdžių ir veiksmų, į kuriuos reikia atsižvelgti.

Periodinio saugos persvarstymo pavyzdys

Veiklos vykdytojai gali taikyti vykstančius procesus, kad nustatytų, ar tai yra projektas ir ar reikalingas sutikimas dėl planuojamos veiklos, kaip apibrėžta PAV direktyvoje. Branduoliniams elektrinėms ES taikoma speciali branduolinės saugos persvarstymo tvarka, laikantis atitinkamų Euratomo teisės aktų, taip pat vadinama periodiniu saugos persvarstymu. Tarybos direktyvos 2009/71/Euratomas ⁽⁷⁴⁾ 8c straipsnyje reikalaujama, kad veiklos vykdytojas „sistemiškai ir reguliariai pakartotinai (bent kas dešimt metų) įvertint[ų] branduolinio įrenginio saugą“. Periodinio saugos persvarstymo tikslas – „užtikrinti, kad būtų laikomasi galiojančio projektavimo duomenų sąvado; atliekant šį įvertinimą nustatoma, kokių reikia tolesnių saugos patobulinimų, atsižvelgiant į senėjimo klausimus, eksploataavimo patirtį, naujausius mokslinių tyrimų rezultatus ir tarptautinių standartų pokyčius“. Taigi, periodinis saugos persvarstymas yra nuodugni peržiūra, kurią atliekant nustatoma ir įvertinama nukrypimų nuo galiojančių esamų saugos standartų ir tarptautiniu mastu pripažintos gerosios patirties svarba saugai, atsižvelgiant į eksploataavimo patirtį, atitinkamus mokslinių tyrimų rezultatus ir dabartinę technologijų pažangą. Šis procesas padeda įvertinti AE pajėgumą saugiai tęsti veiklą ir toliau gerinti saugos lygį. Remdamasi veiklos vykdytojo atlikto persvarstymo rezultatų analize, kompetentinga institucija gali, pavyzdžiui, leisti toliau eksploatuoti elektrinę iki kito periodinio saugos persvarstymo ciklo pabaigos (paprastai, dešimt metų).

Svarbu pažymėti, kad dėl paties periodinio saugos persvarstymo pobūdžio ir tikslo, jis iš esmės nėra sprendimas dėl eksploataavimo tvarkos išplėtimo ar pakeitimo (pvz., ilgalaikio eksploataavimo). Tačiau tam tikrais atvejais, remdamasi persvarstymo išvadomis, kompetentinga institucija gali priimti sprendimą, kad būtų įgyvendintos to persvarstymo išvados (pvz., būtinybė pagerinti saugą elektrinėje prieš tęsiant jos eksploatavimą arba tuo metu, kai ji toliau eksploatuojama). Be to, kai kuriais atvejais periodinis saugos persvarstymas naudojamas sprendimų dėl licencijos pratęsimo ar atnaujinimo priėmimo procese arba gali būti naudojamas atliekant daugiaetapę sprendimų priėmimo procedūrą (taip pat žr. 2.2.2 skirsnį). Tačiau, atliekant periodinį saugos persvarstymą, nereikalaujama atlikti PAV.

Jei dėl periodinio saugos persvarstymo rezultatų atliekami darbai, jiems gali reikėti atlikti PAV ir gauti sutikimą dėl planuojamos veiklos, jei jie laikomi pakeitimu arba išplėtimu, kaip apibrėžta PAV direktyvos I priedo 24 punkte, arba jei jie laikomi pakeitimu arba išplėtimu, kaip apibrėžta PAV direktyvos II priedo 13 punkto a papunktyje, ir valstybės narės pagal PAV direktyvos 2 straipsnio 1 dalį ir 4 straipsnio 2 dalį nustatė, kad reikia atlikti PAV.

4.3 Pagrindiniai principai, taikomi vertinant AE projektų pakeitimus ar išplėtimus, atsižvelgiant į sprendimą Doelio byloje

Kaip nurodyta 3.3 skirsnyje, Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad PAV direktyva turi būti aiškinama taip, kad branduolinės elektrinės eksploataavimo atnaujinimas ⁽⁷⁵⁾ dešimčiai metų arba jos išjungimo atidėjimas dešimčiai metų (toliau – priemonės), t. y. priemonės, kurios apima maždaug 700 mln. EUR vertės darbus ⁽⁷⁶⁾, kuriais siekiama modernizuoti nagrinėjamas elektrines taip, kad pasikeistų jų fizinis aspektas, yra „projektas“, kaip jis suprantamas pagal šią direktyvą, ir, prieš priimant šias priemones, iš esmės turi būti atliktas šio projekto poveikio aplinkai vertinimas ⁽⁷⁷⁾. Darydamas tokią išvadą, Teisingumo Teismas nusprendė, kad dėl darbų pobūdžio ⁽⁷⁸⁾ gali pasikeisti nagrinėjamų objektų

⁽⁷⁴⁾ 2009 m. birželio 25 d. Tarybos direktyva 2009/71/Euratomas, kuria nustatoma Bendrijos branduolinių įrenginių branduolinės saugos sistema (OL L 172, 2009 7 2, p. 18) su pakeitimais, padarytais 2014 m. liepos 8 d. Tarybos direktyva 2014/87/Euratomas (OL L 219, 2014 7 25, p. 42).

⁽⁷⁵⁾ Pagal Belgijos teisę branduolinės elektrinės turėjo būti deaktyvuotos praėjus 40 metų nuo tos dienos, kai jos buvo pradėtos eksploatuoti pramonės reikmėms.

⁽⁷⁶⁾ Kalbant apie susijusias sumas, vėta prisiminti, kad Doelio byloje buvo kalbama apie 700 mln. EUR investicijas. Be to, Teisingumo Teismas pabrėžė, kad lemiamą reikšmę turi darbų apimtis ar pobūdis.

⁽⁷⁷⁾ Sprendimo *Inter-Environnement Wallonie ir Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen*, C-411/17, EU: C: 2019:622, 94 punktas.

⁽⁷⁸⁾ Ten pat, 66 punktas – [...] elektrinių „Doel 1“ ir „Doel 2“ kupolinių stogų modernizavimas, panaudoto kuro saugojimo baseinų atnaujinimas, naujos siurblinės įrangos ir cokolio pritaikymas siekiant geriau apsaugoti elektrines nuo potvynių; [...] darbai apimti ne tik esamos struktūros pagerinimą, bet ir trijų pastatų statybą, dviejuose iš jų būtų įrengtos ventiliacijos sistemos, o trečias skirtas priešgaisrinei sistemai.

fizinis aspektas, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo praktiką, todėl, vertinant, ar priemonės yra projektas, kaip tai suprantama pagal direktyvą, jos negali būti dirbtinai atsiejamos nuo darbų, su kuriais yra neatsiejamai susijusios. Todėl jis nusprendė, kad priemonės ir darbai kartu sudaro vieną projektą, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą ⁽⁷⁹⁾.

Sprendimo Doelio byloje 78 punkte nustatytas pagrindinis principas, pagal kurį reikalaujama atlikti PAV, kai keičiami ar išplečiami I priede nurodyti projektai. Atitinkamų kriterijų vertinimo priemonė yra rizika poveikio aplinkai požiriu. Jei projekto pakeitimo ar išplėtimo keliama rizika yra panaši į riziką, kurią kelia pati pradinio projekto kategorija, projektas patenka į PAV direktyvos I priedo 24 punkto taikymo sritį. Iš sprendimo formuluotės matyti, kad sprendime projekto pakeitimo arba išplėtimo pobūdis ar mastas nurodomas kaip nebaigtinis pavyzdinių kriterijų, pagal kuriuos vertinama, ar rizika aplinkai yra panaši į pradinio projekto riziką, ir kurie nebūtinai turi būti tenkinami kartu, sąrašas.

Todėl iš sprendimo galima daryti išvadą, kad į PAV direktyvos I priedo 24 punkto taikymo sritį patenka priemonės, dėl kurių ilgam laikui pratęsiamas AE leidimų gaminti elektros energiją galiojimo laikas ir kurios yra susijusios su esminiais renovacijos darbais, neatsiejama nuo atitinkamų elektrinių modernizavimo ir (arba) modifikavimo priemonių, dėl kurių pasikeičia fizinis objektų aspektas, nes jos kelia riziką, kuri savo poveikiu aplinkai yra panaši į tą, kuri kilo, kai elektrinės buvo pradėtos eksploatuoti. Tai ypač pasireiškia tuo atveju, kai ilgalaikis eksploatavimo trukmės pratęsimas ir renovacijos darbai yra panašios svarbos kaip ir byloje C-411/17.

Be pirmiau minėto pagrindinio principo, sprendime Doelio byloje patvirtinti kiti svarbūs PAV direktyvos principai, kurie taip pat reikšmingi direktyvą taikant AE pakeitimams ir išplėtimams (žr. pirmiau pateiktus skirsnius apie bendro projekto poveikio vertinimą ir daugiaetapį sprendimų priėmimą).

4.4 Rizikos ir poreikio atlikti PAV nustatymas

Nors PAV direktyvoje nepateikiami kriterijai, pagal kuriuos būtų galima įvertinti darbų, laikytinų projektų pakeitimais ar išplėtimais, riziką, ir nepateikiama tokių darbų, laikytinų II priedo projektų pakeitimais ar išplėtimais, pavyzdžių, joje numatyti kriterijai, pagal kuriuos nustatoma, ar turėtų būti atliekamas jų poveikio aplinkai vertinimas (PAV direktyvos 4 straipsnio 3 dalyje nurodyti atrankos kriterijai ir direktyvos II.A priedo bei III priedo reikalavimai, pateikti 3.4 skirsnyje). Todėl šie atrankos kriterijai gali būti naudojami nustatant galimą riziką ir poreikį atlikti PAV. Kai darbai ar fiziniai išikišimai yra tokio masto, kad nekelia panašios rizikos aplinkai kaip pati veikla, bet yra jau įgyvendintų, įgyvendinamų ar leistų įgyvendinti projektų pakeitimai ar išplėtimai, galintys daryti reikšmingą neigiamą poveikį aplinkai, jiems taikomas PAV direktyvos II priedo 13 punkto a papunktis ir atliekama jų atranka.

Šiuo atžvilgiu taip pat reikėtų atsižvelgti į Espo gaires dėl atominių elektrinių eksploatavimo trukmės pratęsimo. Pagal Espo konvenciją vienas iš parametrų, į kuriuos reikia atsižvelgti norint atlikti veiklos pakeitimo tarpvalstybinio poveikio vertinimą, yra jo priskyrimas prie esminių veiklos pakeitimų. Todėl Espo konvencijos gairėse pateikiamas nebaigtinis pavyzdinių veiksmų ⁽⁸⁰⁾, į kuriuos gali būti svarbu atsižvelgti kompetentingoms institucijoms nustatant, ar eksploatavimo trukmės pratęsimas yra esminis pakeitimas, sąrašas. Šie veiksniai yra:

- didesnis gamtos išteklių naudojimas, palyginti su pradinėje licencijoje numatytais apribojimais;
- didesnis atliekų ar panaudoto kuro susidarymas, palyginti su pradinėje licencijoje numatytais apribojimais;
- didesnis išmetamų teršalų, įskaitant radionuklidus ir aušinimo vandens išleidimą, kiekis, palyginti su pradinėje licencijoje numatytais apribojimais;
- modernizavimo darbų ir (arba) saugos didinimo darbų ar patobulinimų mastas, ypač tų, dėl kurių reikia iš esmės pakeisti fizinius objekto aspektus arba atlikti esminius patobulinius, susijusius su senstančiais ir (arba) pasenusiais komponentais;
- supančios aplinkos pokyčiai, pavyzdžiui, susiję su klimato kaita;
- prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos švelninimo priemonės.

Kitas svarbus veiksnys, į kurį reikia atsižvelgti, yra tai, ar nagrinėjamas eksploatavimo trukmės pratęsimas, atsižvelgiant į jo ypatumus, gali daryti didelį neigiamą tarpvalstybinį poveikį aplinkai ⁽⁸¹⁾.

⁽⁷⁹⁾ Ten pat, 71 punktas.

⁽⁸⁰⁾ Espo gairių II priedas.

⁽⁸¹⁾ Espo gairės, C dalis, „Eksploatavimo trukmės pratęsimas kaip pagrindinė veikla“.

Galimas darbų ar fizinių įsikišimų poveikis aplinkos veiksniams yra dar vienas atrankos kriterijus, pagal kurį nustatoma galima rizika ir poreikis atlikti PAV. Pagal PAV direktyvos 3 straipsnį, atliekant projekto atranką arba PAV, reikia atsižvelgti į įvairius aplinkos veiksnius ⁽⁸²⁾. Įvairiems aplinkos veiksniams gali būti daromas skirtingo masto ir trukmės poveikis, priklausomai nuo galimų AE pakeitimų ar išplėtimų, atliekamų tam, kad ją būtų galima eksploatuoti (šiuo klausimu žr. 4.1 skirsnyje aprašytas darbų kategorijas).

Daugeliu atvejų AE saugos gerinimas ir darbai, kuriais siekiama palaikyti elektrinės būklę pagal jos techninę specifikaciją ir (arba) licencijos išdavimo pagrindą, turėtų turėti bendrą teigiamą poveikį aplinkai, nes jų įgyvendinimo priežastis yra avarijos rizikos mažinimas, įprastos eksploatacijos metu išmetamų teršalų kiekio mažinimas arba radioaktyviųjų atliekų susidarymo mažinimas. Dauguma šių patobulinimų atliekami siekiant sumažinti į aplinką išmetamų radiologinių ar kitų spindulių kiekį įprastos eksploatacijos metu arba avarijų atveju, arba ir vieno, ir kito atveju, ir (arba) ilgai sumažinti darbuotojų gaunamą profesinę apšvitos dozę ⁽⁸³⁾.

Tačiau patobulinimai taip pat gali turėti neigiamą poveikį aplinkai įprastai eksploatuojant elektrinę, pavyzdžiui, dėl didesnio išteklių, tokių kaip vanduo ar energija, naudojimo arba didesnio įprastinių išmetamųjų teršalų kiekio, susidarančio, pvz., dėl bandymų arba vienkartinio papildomų avarinių atsarginių dyzelinių generatorių veikimo. Kiti saugos patobulinimai taip pat gali turėti poveikį aplinkai tam tikromis sąlygomis, pavyzdžiui, gerinant apsaugą nuo potvynių (pvz., statant naujas užtvankas, keičiant drenažą, ar atliekant panašius darbus) gali būti pakeista natūrali vandens srauto tėkmė potvynių metu, o tai gali turėti įtakos potvynių mastui pasroviui, kai vandens srautas gali tekėti per apgyvendintas vietas ar netoli jų arba daryti poveikį ypatingos svarbos teritorijoms. Be to, negalima atmesti galimybių, kad kai kurie saugos patobulinimai gali daryti neigiamą poveikį aplinkai statybos ar įrengimo etapu (pvz., triukšmas, nepatogumai, laikinai padidėjęs radiologinių ir (arba) įprastinių atliekų susidarymas, pramoniniai ir (arba) radiologiniai išmetamieji teršalai, išteklių, tokių kaip statybinės medžiagos, vanduo, energija, naudojimas).

Branduolinių reaktorių vandens cheminių savybių kontrolės ⁽⁸⁴⁾ pokyčiai yra svarbūs mažiausiai šešiais skirtingais aspektais: medžiagų vientisumo, elektrinės radiacijos lygio, nuosėdų kaupimosi, kuro eksploatacinių savybių, poveikio aplinkai ir saugos. Tokie pakeitimai gali būti naudingi, pavyzdžiui, gerinant saugą, mažinant komponentų būklės blogėjimą dėl senėjimo, arba gali sudaryti sąlygas geriau kontroliuoti ar sumažinti korozijos spartą (tai taip pat gali sumažinti darbuotojų gaunamą radiologinę dozę ir supaprastinti techninę priežiūrą). Tačiau pakeitus vieną cheminėmis savybėmis grindžiamą parametą, siekiant padidinti saugą, gali padidėti kitas pavojus ar rizika, todėl būtina išlaikyti tinkamą pusiausvyrą. Todėl, nors siekiant bendro teigiamo poveikio aplinkai imamas saugos gerinimo priemonių, galimas ir tam tikras neigiamas poveikis aplinkai.

Darbai ar bet kokie fiziniai įsikišimai, susiję su elektrinių veiksmingumo gerinimu, gali daryti didesnę poveikį aplinkai nei saugos gerinimas – tiek radiologinį (pavyzdžiui, dėl kitokios branduolio radiologinės apskaitos), tiek kitokią poveikį (pavyzdžiui, dėl padidėjusio aušinimo vandens išleidimo srauto arba temperatūros).

4.5 PAV direktyvos įgyvendinimo branduolinės energetikos srityje lyginamoji analizė

Branduolinės saugos srityje lyginamoji analizė buvo pradėta reguliariai vykdyti daugiau kaip prieš 20 metų ir davė gerų rezultatų, derinant praktinį saugos principų įgyvendinimą. Pagrindinis jos vaidmuo užtikrinant aukštą saugos lygį, suderintą ES lygmeniu, buvo patvirtintas Branduolinės saugos direktyva ⁽⁸⁵⁾, visų pirma nuostata dėl teminių ekspertinių įvertinimų.

Šių gairių ir PAV direktyvos įgyvendinimą būtų galima skatinti valstybėms narėms savanoriškai inicijuojant tokią lyginamąją analizę, susijusią su AE pakeitimu ir išplėtimu. Atlikus lyginamąją analizę, būtų galima parengti bendrą metodiką ES lygmeniu ir palengvinti praktinį įgyvendinimą konkrečiais atvejais. Pavyzdžiui, svarstant AE pakeitimus ar išplėtimus ir atsižvelgiant į 4.2 skirsnį, lyginamoji analizė galėtų būti svarbi siekiant įvertinti, ar pasikeitė radioaktyviųjų medžiagų

⁽⁸²⁾ Gyventojus ir žmonių sveikatą, biologinę įvairovę, žemę, dirvožemį, vandenį, orą, klimatą, materialines vertybes, kultūros paveldą, kraštovaizdį, taip pat jų tarpusavio sąveiką.

⁽⁸³⁾ Pažymėtina, kad apie bet kokią AE pakeitimą ar išplėtimą, dėl kurio gali padidėti išmetamas radiologinis teršalų kiekis, reikėtų pranešti Europos Komisijai pagal Euratomo sutarties 37 straipsnį, kuriame reikalaujama, kad kiekviena valstybė narė Komisijai pateiktų tokius bendrus duomenis, susijusius su planuojamu radioaktyviųjų medžiagų laidojimu bet kokia forma, padedančius nustatyti, ar dėl planuojamų darbų nebus užteršti kitos valstybės narės vandens telkiniai, dirvožemis ar oro erdvė.

⁽⁸⁴⁾ Vandens cheminių savybių kontrolė yra būtina saugiam atominės elektrinės eksploatavimui užtikrinti ir gali būti naudojama siekiant kuo labiau sumažinti kenksmingą cheminių medžiagų, cheminių priemonių ir korozijos poveikį elektrinės struktūrai bei komponentams ir taip pratęsti jos eksploatavimo trukmę.

⁽⁸⁵⁾ 2009 m. birželio 25 d. Tarybos direktyva 2009/71/Euratomas, kuria nustatoma Bendrijos branduolinių įrenginių branduolinės saugos sistema (OL L 172, 2009 7 2, p. 18) su pakeitimais, padarytais 2014 m. liepos 8 d. Tarybos direktyva 2014/87/Euratomas (OL L 219, 2014 7 25, p. 42).

nuotėkis įprastos eksploatacijos metu arba avarijų atveju ir koku mastu dėl to reikia peržiūrėti esamą PAV (jei toks PAV buvo atliktas). Tokia lyginamoji analizė taip pat gali padėti įvertinti, ar dėl projektų pakeitimų ir išplėtimų nekiltų papildomos poveikio rizikos kaimyninėms valstybėms narėms, ir nustatyti šias valstybes nares.

5 PAGRINDINIŲ ASPEKTŲ SANTRAUKA

- Jei statybos darbai ar įsikišimai, dėl kurių pasikeičia pradinių projektų, išvardytų Poveikio aplinkai vertinimo direktyvos I arba II priede, fiziniai aspektai, atitinka I priedo 24 punkto arba II priedo 13 punkto a papunkčio reikalavimus, jie laikomi „projektais“, kaip apibrėžta PAV direktyvoje, ir jiems turi būti atliekama atranka arba PAV.
 - Projektams, kurie gali turėti reikšmingą poveikį aplinkai, taikomas reikalavimas gauti sutikimą dėl planuojamos veiklos.
 - Projektų pakeitimas arba išplėtimas, kaip apibrėžta Poveikio aplinkai vertinimo direktyvos I priedo 24 punkte, iš anksto numato, kad esama poveikio aplinkai rizikos, panašios į pradinio projekto riziką. Šiuo atžvilgiu pagrindiniai kriterijai, kuriais turėtų vadovautis kompetentingos institucijos, yra pradinių projektų leidimų galiojimo pratęsimas ilgam laikotarpiui, taip pat darbų, neatsiejamai susijusių su projektų pakeitimų ar išplėtimų mastu, svarba.
-

Neprieštaravimas koncentracijai, apie kurią pranešta**(Byla M.10247 – CVC / COOPER)****(Tekstas svarbus EEE)**

(2021/C 486/02)

2021 m. spalio 22 d. Komisija nusprendė neprieštarauti pirmiau nurodytai koncentracijai, apie kurią pranešta, ir pripažinti ją suderinama su vidaus rinka. Šis sprendimas priimtas remiantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 ⁽¹⁾ 6 straipsnio 1 dalies b punktu. Visas sprendimo tekstas pateikiamas tik anglų kalba ir bus viešai paskelbtas iš jo pašalinus visą konfidencialią su verslu susijusią informaciją. Sprendimo tekstą bus galima rasti:

- Komisijos konkurencijos svetainės susijungimų skiltyje (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Šioje svetainėje konkrečius sprendimus dėl susijungimo galima rasti įvairiais būdais, pavyzdžiui, pagal įmonės pavadinimą, bylos numerį, sprendimo priėmimo datą ir sektorių,
- elektroniniu formatu *EUR-Lex* svetainėje (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=lt>). Dokumento Nr. 32021M10247. *EUR-Lex* svetainėje galima rasti įvairių Europos Sąjungos teisės aktų.

⁽¹⁾ OL L 24, 2004 1 29, p. 1.

Neprieštaravimas koncentracijai, apie kurią pranešta**(Byla M.10449 – KIA / ALMAVIVA)****(Tekstas svarbus EEE)**

(2021/C 486/03)

2021 m. lapkričio 19 d. Komisija nusprendė neprieštarauti pirmiau nurodytai koncentracijai, apie kurią pranešta, ir pripažinti ją suderinama su vidaus rinka. Šis sprendimas priimtas remiantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 ⁽¹⁾ 6 straipsnio 1 dalies b punktu. Visas sprendimo tekstas pateikiamas tik anglų kalba ir bus viešai paskelbtas iš jo pašalinus visą konfidencialią su verslu susijusią informaciją. Sprendimo tekstą bus galima rasti:

- Komisijos konkurencijos svetainės susijungimų skiltyje (<http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/>). Šioje svetainėje konkrečius sprendimus dėl susijungimo galima rasti įvairiais būdais, pavyzdžiui, pagal įmonės pavadinimą, bylos numerį, sprendimo priėmimo datą ir sektorių,
- elektroniniu formatu *EUR-Lex* svetainėje (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=lt>). Dokumento Nr. 32021M10449. *EUR-Lex* svetainėje galima rasti įvairių Europos Sąjungos teisės aktų.

⁽¹⁾ OL L 24, 2004 1 29, p. 1.

IV

(Pranešimai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

TARYBA

Pranešimas asmenims, kuriems taikomos Tarybos sprendime 2012/642/BUSP dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Baltarusijoje, kuris įgyvendinamas Tarybos įgyvendinimo sprendimu (BUSP) 2021/2125, ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 765/2006 dėl Baltarusijai taikomų ribojamųjų priemonių, kuris įgyvendinamas Tarybos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2021/2124, numatytos ribojamosios priemonės

(2021/C 486/04)

Toliau pateikta informacija yra skirta asmenims, nurodytiems Tarybos sprendimo 2012/642/BUSP ⁽¹⁾ dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Baltarusijoje, kuris įgyvendinamas Tarybos įgyvendinimo sprendimu (BUSP) 2021/2125 ⁽²⁾, priede ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 765/2006 ⁽³⁾ dėl Baltarusijai taikomų ribojamųjų priemonių, kuris įgyvendinamas Tarybos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2021/2124 ⁽⁴⁾, I priede.

Europos Sąjungos Taryba nusprendė, kad tie asmenys turėtų būti įtraukti į asmenų, kuriems taikomos sprendime 2012/642/BUSP ir reglamente (EB) Nr. 765/2006 numatytos ribojamosios priemonės, sąrašą. Tų asmenų įtraukimo į sąrašą priežastys pateikiamos atitinkamuose tų priedų įrašuose.

Atitinkamų asmenų dėmesys atkreipiamas į tai, kad jie turi galimybę pateikti prašymą atitinkamos (-ų) valstybės (-ių) narės (-ių) kompetentingoms institucijoms, nurodytoms reglamento (EB) Nr. 765/2006 II priede išvardytose interneto svetainėse, siekiant gauti leidimą naudoti išaldytas lėšas pagrindiniams poreikiams arba konkreitiems mokėjimams (žr. reglamento 3 straipsnį).

Atitinkami asmenys gali anksčiau nei 2021 m. gruodžio 31 d. pateikti Tarybai prašymą (kartu su patvirtinamaisiais dokumentais) persvarstyti sprendimą įtraukti juos į pirmiau nurodytą sąrašą šiuo adresu:

Council of the European Union
General Secretariat
RELEX.1.C
Rue de la Loi/Wetstraat 175
1048 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

El. paštas: sanctions@consilium.europa.eu

Į visas gautas pastabas bus atsižvelgta Tarybai atliekant reguliarią įtrauktų asmenų ir subjektų sąrašo peržiūrą pagal Sprendimo 2012/642/BUSP 8 straipsnio 2 dalį ir Reglamento (EB) Nr. 765/2006 8a straipsnio 4 dalį.

⁽¹⁾ OL L 285, 2012 10 17, p. 1.

⁽²⁾ OL L 430 I, 2021 12 2, p. 16.

⁽³⁾ OL L 134, 2006 5 20, p. 1.

⁽⁴⁾ OL L 430 I, 2021 12 2, p. 1.

Pranešimas duomenų subjektams, kuriems taikomos Tarybos sprendime 2012/642/BUSP dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Baltarusijoje ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 765/2006 dėl Baltarusijai taikomų ribojamųjų priemonių numatytos ribojamosios priemonės

(2021/C 486/05)

Duomenų subjektų dėmesys atkreipiamas į toliau nurodytą informaciją pagal Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (ES) 2018/1725 ⁽¹⁾ 16 straipsnį.

Šios duomenų tvarkymo operacijos teisinis pagrindas – Tarybos Sprendimas 2012/642/BUSP ⁽²⁾, kuris įgyvendinamas Tarybos įgyvendinimo sprendimu (BUSP) 2021/2125 ⁽³⁾, ir Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 765/2006 ⁽⁴⁾, kuris įgyvendinamas Tarybos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2021/2124 ⁽⁵⁾.

Už šią duomenų tvarkymo operaciją atsakingas duomenų valdytojas yra Europos Sąjungos Taryba, kuriai atstovauja Tarybos generalinio sekretoriato Užsienio reikalų, plėtros ir civilinės saugos generalinio direktorato (RELEX) (išorės santykiai) generalinis direktorius, o tarnyba, kuriai pavesta atlikti šią duomenų tvarkymo operaciją, yra Generalinio direktorato RELEX IC skyrius, į kurį galima kreiptis šiuo adresu:

Council of the European Union
General Secretariat
RELEX.1.C
Rue de la Loi/Wetstraat 175
1048 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

El. paštas: sanctions@consilium.europa.eu

Į Tarybos generalinio sekretoriato duomenų apsaugos pareigūną galima kreiptis adresu:

Duomenų apsaugos pareigūnas

data.protection@consilium.europa.eu

Duomenų tvarkymo operacijos tikslas – asmenų, kuriems taikomos Sprendime 2012/642/BUSP, kuris įgyvendinamas įgyvendinimo sprendimu (BUSP) 2021/2124, ir Reglamente (EB) Nr. 765/2006, kuris įgyvendinamas įgyvendinimo reglamentu (ES) 2021/2125, numatytos ribojamosios priemonės, sąrašo sudarymas ir atnaujinimas.

Duomenų subjektai yra fiziniai asmenys, kurie atitinka Sprendime 2012/642/BUSP ir Reglamente (EB) Nr. 765/2006 nustatytus įtraukimo į sąrašą kriterijus.

Surinkti asmens duomenys apima duomenis, būtinus teisingam atitinkamo asmens tapatybės nustatymui, motyvų pareiškimą ir visus kitus su tuo susijusius duomenis.

Prireikus surinktais asmens duomenimis gali būti dalijamasi su Europos išorės veiksmų tarnyba ir Komisija.

Nedarant poveikio Reglamento (ES) 2018/1725 25 straipsnyje numatytiems apribojimams, į duomenų subjektų išreikštą valią pasinaudoti teise susipažinti su duomenimis, taip pat teise reikalauti ištaisyti duomenis arba nesutikti, kad duomenys būtų tvarkomi, bus reaguojama pagal Reglamentą (ES) 2018/1725.

Asmens duomenys bus saugomi 5 metus nuo tos dienos, kai duomenų subjektas išbraukiamas iš asmenų, kuriems taikomos ribojamosios priemonės, sąrašo arba kai baigiasi priemonės galiojimas, arba tol, kol vyksta teismo procesas, jei jis buvo pradėtas.

⁽¹⁾ OL L 295, 2018 11 21, p. 39.

⁽²⁾ OL L 285, 2012 10 17, p. 1.

⁽³⁾ OL L 430 I, 2021 12 2, p. 16.

⁽⁴⁾ OL L 134, 2006 5 20, p. 1.

⁽⁵⁾ OL L 430 I, 2021 12 2, p. 1.

Nedarant poveikio galimybei imtis bet kokių teisminių, administracinių arba neteisminių teisių gynimo priemonių, duomenų subjektai gali pateikti skundą Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnui pagal Reglamentą (ES) 2018/1725 (edps@edps.europa.eu).

EUROPOS KOMISIJA

Euro kursas ⁽¹⁾

2021 m. gruodžio 2 d.

(2021/C 486/06)

1 euro =

Valiuta			Valiuta		
		Valiutos kursas			Valiutos kursas
USD	JAV doleris	1,1339	CAD	Kanados doleris	1,4526
JPY	Japonijos jena	127,94	HKD	Honkongo doleris	8,8375
DKK	Danijos krona	7,4362	NZD	Naujosios Zelandijos doleris	1,6662
GBP	Svaras sterlingas	0,85135	SGD	Singapūro doleris	1,5501
SEK	Švedijos krona	10,2658	KRW	Pietų Korėjos vonas	1 333,57
CHF	Šveicarijos frankas	1,0414	ZAR	Pietų Afrikos randas	17,9652
ISK	Islandijos krona	146,80	CNY	Kinijos ženminbi juanis	7,2297
NOK	Norvegijos krona	10,2962	HRK	Kroatijos kuna	7,5245
BGN	Bulgarijos levas	1,9558	IDR	Indonezijos rupija	16 342,16
CZK	Čekijos krona	25,420	MYR	Malaizijos ringitas	4,7964
HUF	Vengrijos forintas	362,44	PHP	Filipinų pesas	57,320
PLN	Lenkijos zlotas	4,5953	RUB	Rusijos rublis	83,5138
RON	Rumunijos lėja	4,9488	THB	Tailando batas	38,413
TRY	Turkijos lira	15,2937	BRL	Brazilijos realas	6,3935
AUD	Australijos doleris	1,5975	MXN	Meksikos pesas	24,1963
			INR	Indijos rupija	85,0520

⁽¹⁾ Šaltinis: valiutų perskaičiavimo kursai paskelbti ECB.

VALSTYBIŲ NARIŲ PRANEŠIMAI

Atnaujinta informacija apie kertančiųjų išorės sienas turėtiną orientacinę sumą, kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) 6 straipsnio 4 dalyje

(2021/C 486/07)

Informacija apie kertančiųjų išorės sienas turėtiną orientacinę sumą, kaip nurodyta 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) 6 straipsnio 4 dalyje, skelbiama atsižvelgiant į valstybių narių pagal Šengeno sienų kodekso 39 straipsnį Komisijai pateiktą informaciją.

Informacija skelbiama Oficialiajame leidinyje, be to, kas mėnesį atnaujinamą informaciją galima rasti Migracijos ir vidaus reikalų generalinio direktorato svetainėje.

NACIONALINIŲ INSTITUCIJŲ NUSTATYTOS ORIENTACINĖS SUMOS, KURIAS BŪTINA TURĖTI KERTANT IŠORĖS SIENĄ

ISPANIJA

OL C 102, 2021 3 24, p. 8 skelbtos informacijos pakeitimas

2007 m. gegužės 10 d. Įsakymo PRE/1282/2007 dėl finansinių išteklių, kuriuos užsieniečiai turi įrodyti turį, kad galėtų atvykti į Ispaniją, 1 straipsnyje nustatyta, kad „suma, kurią reikia turėti, turi siekti sumą, eurai atitinkančią 10 proc. minimalaus tarpprofesinio darbo užmokesčio neatskaičius mokesčių arba jo atitiktį užsienio valiuta, padauginto iš dienų, kurias jie ketina būti Ispanijoje, skaičiaus ir kartu su jais keliaujančių išlaikomų asmenų skaičiaus“.

2021 m. rugsėjo 29 d. Oficialiajame valstybės leidinyje Nr. 233 paskelbtu 2021 m. rugsėjo 28 d. Karališkuoju dekretu 817/2021, kuriuo nustatomas minimalus tarpprofesinio darbo užmokestis, nustatomas nuo 2021 m. rugsėjo 1 d. galiojantis minimalaus tarpprofesinio darbo užmokesčio dydis, t. y. 32,17 EUR per dieną arba 965 EUR per mėnesį, atsižvelgiant į tai, ar darbo užmokestis nustatomas dienomis, ar mėnesiais.

Atnaujinus 2021 m. rugsėjo 28 d. Karališkuoju dekretu 817/2021 nustatytą minimalų tarpprofesinio darbo užmokesčio dydį, į šalį ketinantys atvykti užsieniečiai ir toliau privalo įrodyti, kad jie turi ne mažesnę kaip 96,50 EUR per dieną sumą vienam asmeniui, ketinančiam būti Ispanijoje, ir ne mažiau kaip 868,50 EUR sumą arba jos atitiktį užsienio valiuta, su sąlyga, kad to reikalauja pareigūnai, atsakingi už atvykimo į Ispanijos teritoriją kontrolę, ir laikantis minėtame įsakyme nustatytų sąlygų.

Anksčiau skelbtos informacijos sąrašas

OL C 247, 2006 10 13, p. 19

OL C 77, 2007 4 5, p. 11

OL C 153, 2007 7 6, p. 22.

OL C 164, 2007 7 18, p. 45

OL C 182, 2007 8 4, p. 18

OL C 57, 2008 3 1, p. 38

OL C 134, 2008 5 31, p. 19

OL C 331, 2008 12 31, p. 13

OL C 33, 2009 2 10, p. 1

OL C 36, 2009 2 13, p. 100

OL C 37, 2009 2 14, p. 8

OL C 98, 2009 4 29, p. 11

OL C 35, 2010 2 12, p. 7

OL C 304, 2010 11 10, p. 5

OL C 24, 2011 1 26, p. 6

OL C 157, 2011 5 27, p. 8

OL C 203, 2011 7 9, p. 16

OL C 11, 2012 1 13, p. 13

OL C 72, 2012 3 10, p. 44

OL C 199, 2012 7 7, p. 8

OL C 298, 2012 10 4, p. 3

OL C 56, 2013 2 26, p. 13

OL C 98, 2013 4 5, p. 3

OL C 269, 2013 9 18, p. 2

OL C 57, 2014 2 28, p. 2

OL C 152, 2014 5 20, p. 25

OL C 224, 2014 7 15, p. 31

OL C 434, 2014 12 4, p. 3

OL C 447, 2014 12 13, p. 32

OL C 38, 2015 2 4, p. 20

OL C 96, 2016 3 11, p. 7

OL C 146, 2016 4 26, p. 12

OL C 248, 2016 7 8, p. 12

OL C 111, 2017 4 8, p. 11

OL C 21, 2018 1 20, p. 3

OL C 93, 2018 3 12, p. 4

OL C 153, 2018 5 2, p. 8

OL C 186, 2018 5 31, p. 10

OL C 264, 2018 7 26, p. 6

OL C 366, 2018 10 10, p. 12

OL C 459, 2018 12 20, p. 38

OL C 140, 2019 4 16, p. 7

OL C 178, 2020 5 28, p. 3

OL C 102, 2021 3 24, p. 8

Komisijos pranešimas, teikiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1008/2008 dėl oro susisiekimo paslaugų teikimo Bendrijoje bendrųjų taisyklių 16 straipsnio 4 dalyje nurodyta tvarka

Su viešąja paslauga susijusių išpareigojimų dėl reguliariojo oro susisiekimo paslaugų teikimo panaikinimas

(Tekstas svarbus EEE)

(2021/C 486/08)

Valstybė narė	Italija
Maršrutai	Komizas–Romas Fjumičino oro uostas (į abi puses) Komizas–Milano Linatės oro uostas (į abi puses) (su viešąja paslauga susijusio išpareigojimo, taikomo susisiekimui maršrutais Komizas–Milano Malpensos oro uostas (į abi puses) ir Komizas–Bergamo Orio al Seriaus oro uostas (į abi puses), galiojimas baigėsi)
Pirmoji su viešąja paslauga susijusių išpareigojimų išgaliojimo diena	OL C 69, 2020 3 3 OL C 204, 2020 6 18
Panaikinimo data	2021 m. spalio 18 d.
Adresas, kuriuo galima gauti su viešąja paslauga susijusio išpareigojimo tekstą ir visą atitinkamą su tuo išpareigojimu susijusią informaciją ir (arba) dokumentus	Ministry of Sustainable Infrastructures and Mobility Department of Sustainable Mobility Directorate-General for Airports, Air Transport and Satellite Services Via Giuseppe Caraci, 36 00157 Roma ITALIA Tel. +39 0644127190 E. paštas: dg.ta@pec.mit.gov.it Svetainė: http://www.mit.gov.it

V

(Nuomonės)

KITI AKTAI

EUROPOS KOMISIJA

**Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2019/33 17 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodyto pranešimo apie
vyno sektoriaus produkto specifikacijos standartinio pakeitimo patvirtinimą paskelbimas**

(2021/C 486/09)

Šis pranešimas skelbiamas pagal Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2019/33 ⁽¹⁾ 17 straipsnio 5 dalį.

PRANEŠIMAS APIE STANDARTINĮ BENDROJO DOKUMENTO PAKAITIMĄ

„Murfatlar“

PDO-RO-A0030-AM01

Pranešimo data: 2021 m. rugsėjo 14 d.

PATVIRTINTO PAKAITIMO APRAŠYMAS IR PAGRINDIMAS

1. Naujų vyninių vynuogių veikslių, kaip pagrindinių gamyboje naudojamų veislių, įtraukimas

Specifikacija papildoma baltiesiems vynams gaminti naudojama vyninių vynuogių veisle „Traminer Roz“ ir raudoniesiems vynams gaminti naudojama vyninių vynuogių veisle „Mamaia“.

Dėl SKVN „Murfatlar“ vietovės dirvožemio ir klimato sąlygų, kurioms įtakos turi dirvožemio kokybė ir labai didelis saulėtumas, veislės „Traminer Roz“ vynuogėse gausu cukraus. Tai prisideda prie šiai veislei būdingo aromato kokybės.

Vynas pasižymi stipriu, rožių žiedlapių kvapą primenančiu aromatu. Jis yra kremos konsistencijos, švelnus, aštroko skonio, dėl kurio gomuryje juntamas prieskonių poskonis. Šio tinkamai subalansuoto ir minerališko vyno spalva – nuo gelsvai baltos iki rožinės.

1991 m. Murfaltar centro SCDVV patvirtinta nauja vynuogių veislė „Mamaia“ pasižymi dideliu vynuogių cukraus kiekiu (210–230 g/l), vidutiniu rūgštumu ir sodria spalva.

Dėl šilumos, drėgmės, saulėtumo, reljefo ir dirvožemio (juodžemio, kuriame gausu lioso substrate esančios anglies) sąveikos iš veislės „Mamaia“ vynuogių gaminamas aromatingas, švelnus, kompleksiškas, aštrokas vynas, gomuryje paliekantis prieskonių poskonį.

Įtraukiant abi Murfaltar regiono vynuogių veisles, išplečiamas produktų asortimentas, pajvairinama regiono vynų gamyba iš tam tikrų prie gerų klimato sąlygų prisitaikiusių vietinių vynuogių veislių ir sustiprinamas Murfaltar regiono įvaizdis.

Keičiamas specifikacijos IV skyrius ir bendrojo dokumento 5, 2 ir 7 skirsniai.

⁽¹⁾ OL L 9, 2019 1 11, p. 2.

2. Geografinės gamybos vietovės pakeitimas, atsižvelgiant į administracinio lygmens organizavimą

Prašoma nustatyti SKVN „Murfatlar“ žymimų vynų gamybos vietovę papildyti Kobadino komunai priklausančiu Višoaros kaimu, esančiu Konstancos apskrityje.

Kobadino komunai priklausančio Višoaros kaimo kaimynystėje – Murfatlaro regiono šiaurinės komunos Peštera ir Čokirlija ir pietinė komuna Kirnodženis.

Klimato sąlygos Kobadino ir Višoaros komunose: jūra, druskingumas, saulėtumas, šviesos energija – pagrindiniai organinių medžiagų sintezės šaltiniai – lemia didelę cukraus koncentraciją vynuogėse, o netiesiogiai – ir misoje. Iš tokių vynuogių gaminami neputojantys kompleksiški ir sodrūs vynai, kuriems taip pat būdingas gaivumas, išbaigtumas ir švelnumas, kompleksiškas aromatas, juslinės savybės, dėl kurių jie primena SKVN „Murfatlar“ žymimus neputojančius vynus.

Vynuogynai įveisti daugiausia šlaituose, kur vynuogės gauna daug saulės šviesos ir spindulių.

Kobadino ir Višoaros vietovėse vyrauja tokios pat klimato ir dirvožemio sąlygos, kaip ir nustatytoje SKVN „Murfatlar“ vietovėje, todėl čia gaminami gaivūs neputojantys vynai, pasižymintys įvairiais vaisių arba gėlių aromatais. Jie būna išbaigti ir išsiskiria aromatinėmis vynuogių veislėms būdingomis savybėmis.

Kalbant apie nustatytą geografinę vietovę, būtina atlikti pataisymą, susijusį su Kuza Vodės kaimu: dėl administracinio Kuza Vodės kaimo, priklausančio tokio paties pavadinimo komunai, kurią administraciniu požiūriu sudaro tik šis kaimas, teritorijos pertvarkymo iš tikrųjų jis turi priklausyti Kuza Vodės, o ne Kastelu komunai.

Keičiamas specifikacijos III skyrius ir bendrojo dokumento 6 skirsnis.

3. Papildomos informacijos, susijusios su produkto ir geografinės vietovės ryšiu, įtraukimas

Specifikacija papildoma informacija apie ryšį su geografine vietove. Kad pateiktas aprašymas būtų pakankamai aiškus, būtina įtraukti išsamią informaciją apie vietovę, produktą ir priežastinį vietovės ir produkto ryšį.

Keičiamas specifikacijos II skyrius ir bendrojo dokumento 8 skirsnis.

4. Gamybai tinkama nauja vyno rūšis – ledo vynas

Į specifikaciją įtraukiama nauja vyno rūšis – ledo vynas, skirtas gaminti SKVN „Murfatlar“ žymimiems vynams. Tai neputojantis vynas, gaminamas iš vynuogių, kuriose didelis cukraus kiekis. Taip yra dėl to, kad dideliu aromatingumu pasižyminčių veislių vynuogių derlius nuimamas vėlai, nes vietovės klimato sąlygos (drėgmė, pernokimas ir kt.) palankios kauptis cukrui šiuo vėlyvo derliaus nuėmimo laikotarpiu.

Keičiami specifikacijos V, VI, X ir XI skyriai, bendrasis dokumentas nekeičiamas.

5. Ledo vyno analitinių ir juslinių savybių nurodymas

Į specifikaciją įtraukiant šios rūšies neputojantį vyną, tinkamai išdėstomos ir išsamios jo analitinės bei juslinės savybės, kad būtų laikomasi taikomų taisyklių.

Keičiamas tik specifikacijos XI skyrius.

6. Su tam tikrų vynų gamyba susijusių specialių technologinių metodų įtraukimas

Į specifikaciją įtraukiamos sąlygos, susijusios su tam tikrais technologiniais procesais (tam tikrais metodais), lemiančiais rožinių vynų gamybą, oranžinių vynų gamybą iš baltųjų vynuogių, baltųjų vynų gamybą taikant maceravimą, raudonųjų vynų gamybą taikant baltųjų vynų gamybos metodą ir ledo vyno gamybą.

Keičiamas specifikacijos X skyrius, bendrasis dokumentas nekeičiamas.

7. Su prekybos sąlygomis susijusių aspektų paaiškinimas

Kad būtų laikomasi teisės aktų, tam tikri specifikacijos aspektai, susiję su vynu ženklinimo ir išpilstymo į butelius sąlygomis (vietovėje užtikrintas vynuogių auginimas), susisteminti arba aiškiau išdėstyti.

Keičiamas specifikacijos XII skyrius, bendrasis dokumentas nekeičiamas.

8. Aiškus gamybos sąlygų nurodymas reikalavimų nesilaikymo atveju

Su reikalavimų galinčia neatitikti vynu gamyba susijusios specifikacijos sąlygos buvo pakeistos, aiškiai nurodant aplinkybes, kuriomis galima užtikrinti tinkamą kokybę.

Keičiamas specifikacijos XIV skyrius, bendrasis dokumentas nekeičiamas.

BENDRASIS DOKUMENTAS**1. Pavadinimas (-ai)**

Murfatlar

2. Geografinės nuorodos tipas

SKVN – saugoma kilmės vietos nuoroda

3. Vynuogių produktų kategorijos

1. Vynas

4. Vyno (-ų) aprašymas

1. *Baltųjų ir rožinių vynu analitinės ir juslinės savybės*

TRUMPAS APRAŠYMAS

Murfatlaro neputojantys vynai yra kompleksiški, kremos konsistencijos, o iš aromatinių ir pusiau aromatinių baltųjų vynuogių veislių pagamintiems vynams būdingos jų gamybai naudojamų vynuogių savybės. Raudonuosiuose vynuose yra švelnių taninų, lemiančių mažesnę šioms vynuogių veislėms būdingą kietumą ir kartumą.

Tai malonaus skonio vynai, kuriuose gausu sunokusių vaisių (geltonų arba raudonų), tiršti, sodrūs ir aliejingi, beveik „ekstravagantiški“, pasižymintys tinkamu rūgštingumu ir glicerolio koncentracija, dėl kurios jie tampa salsvi ir lengvi.

Neputojančių baltųjų vynu spalva – nuo žalsvai geltonos iki auksinės geltonos; kalbant apie aromatą, šiems vynams būdingas egzotinių, citrusinių vaisių kvapas su vynmedžių žiedų, pjautos žolės, jazminų ir akacijų pokvapiais. Tai gaivūs, vaisiški, švelnūs vynai. Iš tam tikrų veislių vynuogių pagaminti vynai brandinami įgyja kompleksšką aromatą.

Rožiniai neputojantys vynai yra daugiau ar mažiau ryškios rožinės spalvos, jiems būdingas egzotinių ir citrusinių vaisių aromatas. Tai gaivūs ir tonizuojantys vynai, išsiskiriantys subalansuotu skoniu su vaisišku poskoniu.

BENDROSIOS ANALITINĖS SAVYBĖS

Didžiausia visuminė alkoholio koncentracija (tūrio %)

15,00

Mažiausia faktinė alkoholio koncentracija (tūrio %)

11,00

Mažiausias bendrasis rūgštingumas

3,5 g/l vyno rūgšties

Didžiausias lakusis rūgštingumas (miliekivalentais viename litre)

18

Didžiausias bendras sieros dioksido kiekis (miligramais viename litre)

350

2. Raudonųjų vynų analitinės ir juslinės savybės

TRUMPAS APRAŠYMAS

Raudonieji neputojantys vynai yra švelnūs, kompleksiški, jų spalva – nuo rubino raudonumo iki ryškiai raudonos. Šiems vynams būdingas sunokusių raudonų uogų, džiovintų slyvų, juodų miško uogų aromatas, kompleksiškas, sodrus skonis, pakankamas rūgštingumas ir taninų kiekis. Brandinami vynai įgyja prieskonių, šokolado aromatą.

BENDROSIOS ANALITINĖS SAVYBĖS

Didžiausia visuminė alkoholio koncentracija (tūrio %)

15,00

Mažiausia faktinė alkoholio koncentracija (tūrio %)

11,00

Mažiausias bendrasis rūgštingumas

3,5 g/l vyno rūgšties

Didžiausias lakusis rūgštingumas (miliekvivalentais viename litre)

20

Didžiausias bendras sieros dioksido kiekis (miligramais litre)

200

3. Ledo vyno analitinės ir juslinės savybės

TRUMPAS APRAŠYMAS

Baltasis ledo vynas yra vaikus, krištolo skaidrumo, aukso geltonumo spalvos, gaivaus kvapo. Jis gaminamas iš sunokusių ir sultingų vaisių baltu minkštimu ir yra kreminio apelsinų, abrikosų, egzotinių vaisių cukatų ir ananasų skonio.

Rožinis ledo vynas yra vaikus, krištolo skaidrumo, rožinės spalvos, gaivaus braškių ir pervirtų gervuogių kvapo ir kreminio skonio.

Raudonasis ledo vynas yra vaikus, krištolo skaidrumo, raudonai purpurinės spalvos, sunokusių miško uogų kvapo, kremo konsistencijos, kompleksiško skonio.

BENDROSIOS ANALITINĖS SAVYBĖS

Didžiausia visuminė alkoholio koncentracija (tūrio %)

15,00

Mažiausia faktinė alkoholio koncentracija (tūrio %)

11,00

Mažiausias bendrasis rūgštingumas

4,5 g/l vyno rūgšties

Didžiausias lakusis rūgštingumas (miliekvivalentais viename litre)

20

Didžiausias bendras sieros dioksido kiekis (miligramais litre)

350

5. Vyno gamybos metodai

5.1. Specifiniai vynininkystės metodai

Specifinis vynininkystės metodas

Baltųjų vynų gamyba iš raudonųjų veislių vynuogių

Technologijų įvairinimas: baltųjų vynu gamybos iš raudonųjų veislių vynuogių (pranc. *blanc de noirs*) technologija padeda išryškinti raudonųjų veislių vynuogių potencialą: iš gaminami išbaigti subtilaus ir rafinuoto skonio su žolelių poskoniu vynai, skleidžiantys gėlių ir vaisių aromatą. Rūgštingumas suteikia jiems gaivumo, o mineralai – didesnę kompleksumą.

Maceruojant gaminami baltieji neputojantys vynai – rožinis vynas iš baltųjų vynuogių

Iš veislės „Pinot Gris“ vynuogių rausvai violetinės, pilkšvai purpurinės ir pilkšvai mėlynos spalvos odelėmis ir „Traminer Roz“ vynuogių su rožinių perlų ir pilkšvai rožinės spalvos odelėmis gali būti gaminami neputojantys kristalo skaidrumo nuo gelsvai baltos, šviesiai geltonos iki rožinės spalvos vynai ir, atsižvelgiant į vynuodaro pasirinkimą, – baltieji ir rožiniai neputojantys vynai.

Iš baltųjų vynuogių gali būti gaminami oranžiniai neputojantys vynai – patrauklios spalvos: nuo geltonos iki gintaro, kompleksiškos struktūros ir gaivaus bei ryškaus aromato. Šiems vynams būdingi riešutų, medaus, korio poskoniai. Juose gerokai daugiau taninų nei baltuosiuose neputojančiuose vynuose.

Šių vynu gamybos metodas skiriasi nuo įprasto baltųjų neputojančių vynu gamybos metodo, kai baltųjų vynuogių misa su odelėmis yra maceruojama. Maceracijos laikotarpis priklauso nuo to, kokio ryškumo spalvos vyną nori gaminti vynuodarys.

Specifinis vynininkystės metodas

Ledo vynas

Vietovėje vyrauja tinkamos dirvožemio ir klimato sąlygos (didelė saulės spinduliuotė, dienos ir nakties temperatūrų skirtumai, vėlyvas rūkas, didelė drėgmė, dėl kurios vynuogėse susikaupia didelis cukraus kiekis ir jos netgi pernoksta). Taigi vynas gaminamas nesodrinant, iš sveikų ir puvinio nepaveiktų vynuogių, kurios paliekamos kelias dienas iš eilės šalti ir nuskinamos nuo lapkričio pabaigos iki gruodžio pabaigos.

Jei dėl klimato sąlygų vynuogės vynuogynė natūraliai neužšąla, kad jų nepaveiktų pelėsis, jas galima nuskinti rankomis į dėzes ir laikyti neigiamoje temperatūroje šaldymo sandėliuose.

Veislių „Chardonnay“, „Pinot Gris“, „Riesling Italian“, „Muscat Ottonel“, „Tămâioasă Românească“, „Traminer Roz“ vynuogės ir veislės „Pinot Noir“ raudonosios vynuogės SKVN „Murfatlar“ vietovėje gerai žinomos dėl jose susikaupiančio didelio cukraus kiekio ir aromatinių savybių, be to, iš šių vynuogių galima gaminti ledų vyną.

Vynuogės palikus natūraliai išdžiūti, užšalti ir atitirpti vynuogynuose arba jas dirbtiniu būdu išdžiovinus, užšaldžius ir atitirpinus šaltose laikymo patalpose, jos netenka vandens ir jų cukraus kiekis padidėja. Užšaldytos ir atitirpintos vynuogės įgyja medaus, abrikosų, mangų, citrusinių vaisių, figų, aviečių ir braškių aromatus, kurie išryškina jų saldumą ir skonį ir kurie išlieka spaudžiant užšaldytas vynuoges.

5.2. Didžiausias gamybos kiekis

1. Visiškai sunokusių vynuogių derlius – veislės „Sauvignon“, „Riesling Italian“, „Riesling de Rhin“, „Fetească regală“, „Fetească albă“

15 000 kilogramų vynuogių iš hektaro

2. Visiškai sunokusių vynuogių derlius – veislės „Tămâioasă românească“, „Crâmpoșie“, „Columna“, „Traminer Roz“

15 000 kilogramų vynuogių iš hektaro

3. Visiškai sunokusių vynuogių derlius – veislės „Muscat Ottonel“, „Pinot noir“, „Syrah“, „Burgund mare“

14 300 kilogramų vynuogių iš hektaro

4. Visiškai sunokusių vynuogių derlius – veislės „Chardonnay“, „Pinot gris“

13 600 kilogramų vynuogių iš hektaro

5. Visiškai sunokusių vynuogių derlius – veislė „Cabernet Sauvignon“

12 900 kilogramų vynuogių iš hektaro

6. *Visiškai sunokusių vynuogių derlius – veislė „Mamaia“*

12 000 kilogramų vynuogių iš hektaro

7. *Ledo vynos*

6 000 kilogramų vynuogių iš hektaro

8. *Visiškai sunokusių vynuogių derlius – veislės „Sauvignon“, „Riesling Italian“, „Riesling de Rhin“, „Fetească regală“, „Fetească albă“*

105 hektolitrai iš hektaro

9. *Visiškai sunokusių vynuogių derlius – veislės „Tămâioasă Românească“, „Crâmpoșie“, „Columna“, „Traminer Roz“*

105 hektolitrai iš hektaro

10. *Visiškai sunokusių vynuogių derlius – veislės „Merlot“, „Fetească neagră“*

105 hektolitrai iš hektaro

11. *Visiškai sunokusių vynuogių derlius – veislės „Muscat Ottonel“, „Pinot noir“, „Syrah“, „Burgund mare“*

100 hektolitrai iš hektaro

12. *Visiškai sunokusių vynuogių derlius – veislės „Chardonnay“, „Pinot gris“*

95 hektolitrai iš hektaro

13. *Visiškai sunokusių vynuogių derlius – veislė „Cabernet Sauvignon“*

90 hektolitrai iš hektaro

14. *Visiškai sunokusių vynuogių derlius – veislė „Mamaia“*

84 hektolitrai iš hektaro

15. *Ledo vynos*

18 hektolitrai iš hektaro

6. Nustatyta geografinė vietovė

Nustatytą vietovę, kurioje gaminami ir į butelius išpilstomi saugoma kilmės vietos nuoroda „Murfatlar“ žymimi vynai, sudaro toliau nurodytos Konstancos apskrčiai priklausiančios vietovės.

Saugoma kilmės vietos nuoroda „MURFATLAR“:

- Murfatlaro miestas – Murfatlaro, Siminoko kaimai;
- Valu lui Trajano komuna – Valu lui Trajano kaimas;
- Poarta Albă komuna – Poarta Albă, Nazarčos kaimai;
- Ovidijaus miestas – Ovidijaus komuna, Pojanos kaimas;
- Čokirlijos komuna – Čokirlijos kaimas;
- Kobadino komuna – Vișoaros kaimas.

Smulkesnė kilmės vietos nuoroda „MEDGIDIA“, kuri gali būti pateikiama su saugoma kilmės vietos nuoroda:

- Medžidijos miestas – Medžidijos, Remuso Oprianu, Valia Dačiloro kaimai;
- Kastelu komuna – Kastelu, Nisipario kaimai;
- Kuza Vodės komuna – Kuza Vodės kaimas;
- Silištijos komuna – Silištijos kaimas;
- Tortomano komuna – Tortomano kaimas;

- Pešteros komuna – Pešteros, Ivrinezu Miko kaimai;
 - Mirča Vodės komuna – Mirča Vodės, Satu Nou, Cibrinu, Gerginos kaimai;
 - Salinio komuna – Salinio, Štefano didžiojo kaimai.
- Smulkesnė kilmės vietos nuoroda „CERNAVODĂ“, kuri gali būti pateikiama su saugoma kilmės vietos nuoroda:
- Černavodės kaimas – Černavodės komuna;
 - Seimenio komuna – Seimenio, Seimeni Mičio kaimai;
 - Rasovos komuna – Rasovos, Kokirlenio kaimai.

7. Pagrindinės vyninių vynuogių veislės

„Burgund Mare N“ – „Grosser Burgunder“, „Grossburgunder“, „Blaufrankisch“, „Kekfrankos“, „Frankovka“, „Limberger“
 „Cabernet Sauvignon N“ – „Petit Vidure“, „Bourdeos tinto“
 „Chardonnay B“ – „Gentil blanc“, „Pinot blanc Chardonnay“
 „Colonne B“
 „Crâmpoșie B“
 „Fetească albă B“ – „Pasareasca alba“, „Poama fetei“, „Madchentraube“, „Leanyka“, „Leanka“
 „Fetească neagră N“ – „Schwarze Madchentraube“, „Poama fetei neagră“, „Păsărească neagră“, „Coadă rândunicii“
 „Fetească regală B“ – „Konigliche Madchentraube“, „Konigsast“, „Ktralyleanka“, „Dănășană“, „Galbenă de Ardeal“
 „Mamaia N“
 „Merlot N“ – „Bigney rouge“
 „Muscat Ottonel B“ – „Muscat Ottonel blanc“
 „Pinot Gris G“ – „Affumé“, „Grau Burgunder“, „Grauburgunder“, „Grauer Mönch“, „Pinot cendré“, „Pinot Grigio“, „Ruländer“
 „Pinot Noir N“ – „Blauer Spätburgunder“, „Burgund mic“, „Burgunder roter“, „Klävner Morillon Noir“
 „Riesling de Rhin B“ – „Weisser Riesling“, „White Riesling“
 „Riesling Italian B“ – „Olasz Riesling“, „Olaszriesling“, „Welschriesling“
 „Sauvignon B“ – „Sauvignon verde“
 „Syrah N“ – „Shiraz“, „Petit Syrah“
 „Traminer Roz Rs“ – „Rosetraminer“, „Savagnin roz“, „Gewürztraminer“
 „Tămâioasă românească B“ – „Rumanische Weihrauchtraube“, „Tamianka“

8. Ryšys (-iai) su geografine vietove

8.1. Geografinės vietovės duomenys

Murfatlaro vietovė plyti Pietų Dobrudžos plynaukštėje, abipus Karasu slėnio ir 44° 15' šiaurės platumos lygiagrečių. Nustatyta Murfatlaro geografinė vietovė driekiasi pietrytinėje Rumunijos dalyje, tarp Dunojaus ir Juodosios jūros, Dobrudžos plynaukštės viduryje.

Vietovėje gausu saulės šviesos, daug saulės šiluminės energijos išteklių, būdingas vidutinis atmosferos kritulių kiekis, kuris yra mažiausias šalyje. Dirvožemis, kurį daugiausia sudaro klintys iš jūrinių moliuskų kiautų ir kuriame gausu kalcio karbonato, yra svarbus vynu kokybę lemiantis veiksnys.

Visos gamtinės aplinkos, ypač dirvožemio ir saulės šiluminės energijos, sąlygos ypač palankios auginti vynmedžius ir gaminti aukščiausios kokybės vynus. Drėgmės trūkumą galima kompensuoti tinkamai organizuojant drėkinimo sistemą.

Geologinį podirvį sudaro liosas ir lioso nuosėdos, dengiantys pietinės Dobrudžos platformos mezozojaus ir terciaro laikotarpiais susidariusį kalkakmenį bei klintinius smiltainius, t. y. deliuvinę ir koliuvinę medžiagas.

Plokščios struktūros reljefas, kurio absoliutūs aukštis – 100–130 m, daugiausia sudarytas iš kreidos periode ir sarmačio epochoje susiformavusio kalkakmenio, išsidėsčiusio ant prekambro eono pagrindo ir pasidengusio kvartero periode susidariusiu 400 m storio lioso sluoksniu. Reljefą sudaro itin statūs (15–30 °) kuestos tipo slėniai (kairysis Karasu slėnio šlaitas) arba santykinai simetriški kanjono tipo slėniai, veikiami intensyvių gravitacinio nestabilumo procesų. Vietomis šlaitus stabilizuoja terasos ir kitos priemonės, kurių žemės ūkio (ypač vynuogininkystės) reikmėms žmonės ėmėsi kovai su erozija.

Klimatas žemyninis: vasara karšta ir sausa, žiema vidutiniškai šalta, pavasaris ankstyvas, o ruduo vėlyvas – tai idealios sąlygos vynuogėms sunokti ir pernokti. Saulės šiluminės energijos potencialas yra vienas didžiausių šalyje: 130 kcal/cm² saulės spinduliuotė, 2 220–2 300 saulėtų valandų ir 4 200 °C per metus siekianti teigiama temperatūra.

Antrinėms klimato sąlygoms daugiausia įtakos turi Dunojų su Juodąja jūra jungiantis kanalas, einantis per vynuogynus iš vakarų į rytus, atspindima saulės šviesa ir į aplinkines teritorijas perduodama šiluminė inercija. Dunojų su Juodąja jūra jungiančio kanalo šlaitai ir temperatūrų skirtumai tarp žemės ir vandens telkinio sukelia oro masių, persidengiančių su iš Dobrudžos vidurio atpučiančiais vėjais, judėjimą. Metinė vidutinė dienos temperatūra žiemą siekia beveik 0 °C, vasarą – apie 28 °C.

Tipiškas šios vietovės dirvožemis sudarytas iš stepių juodžemių priemolių (anglies prisotinto ir tipiškojo juodžemio) ant lioso podirvio, tipiškojo ir nuosėdinio išplautžemio, o natūralios ar antropogeninės degradacijos stipriai paveiktus šlaitus sudaro pradžiazemiai ir erozijos paveikti dirvožemiai.

8.2. Duomenys apie produktą

Atsižvelgiant į vynuogių veislę, derliaus nuėmimo momentu ir tais metais vyravusias oro sąlygas, SKVN „Murfatlar“ žymimi vynai gali būti įvairūs – nuo sausų iki saldžių. Tai atskleidžia kokybinę vynų gamybos įvairovę. SKVN „Murfatlar“ gali būti žymimi baltieji, raudonieji arba rožiniai vynai.

Baltieji vynai yra skaidrūs ir blizgūs, spalva – nuo žalsvai geltonos iki aukso geltonumo. Jie švelnaus skonio, pasižymintys vynuogių veislėmis, iš kurių yra pagaminti, būdingu aromatu.

Raudonieji vynai yra skaidrūs ir blizgūs, o spalva – nuo rubino raudonumo iki ryškios purpurinės. Jie sodraus skonio, pasižymintys vynuogių veislėmis, iš kurių yra pagaminti, aromatu. Atsižvelgiant į cukraus kiekį vynuogių nurinkimo momentu, pagaminti vynai gali būti žymimi teisės aktuose nustatytais nuorodomis („cules la maturitate deplină“, „cules târziu“, „cules la înobilare boabelor“).

Vynuogių, iš kurių gaminamas vynas, misos savybės lemia SKVN „Murfatlar“ žymimų vynų išskirtinumą. Šios savybės susijusios su vynuogių veislėmis, kurias veikia didelis saulėtumas, vieni gausiausių šalyje šilumos energijos ištekliai ir nedidelis kritulių kiekis. Šie veiksniai padeda vynuogėms gerai sunokti. Taip gaunama misa, kurioje gausu cukraus. Palankų poveikį vietovės klimatui daro jūra, ypač rudenį: tuomet ji reguliuoja šilumą. Černavodei įtakos taip pat turi Dunojus, ypač kaimyniniuose vynuogynuose. Svarbus vyno kokybę lemiantis veiksnys yra dirvožemis, kuriame gausu kalcio karbonato.

8.3. Priežastinis ryšys

SKVN „Murfatlar“ vietovėje, norint gauti kokybišką vyną, vynuogių veislės yra kruopščiai atrenkamos. Taikomais auginimo metodais – vynuogių kekių retinimu – kuo geriau išnaudojamas saulėtumas, o derliaus kokybė veiksmingai valdoma: vykdoma cukraus kiekio, rūgštingumo ir aromatų kontrolė. Taikomi vinnininkystės metodai ir praktinės vinnininkų žinios – veiksmų derinys, kartu su dirvožemiu ir klimatu sudarantis palankias sąlygas gaminti kokybiškus vynus. Gaminami sodrūs ir vaisiški, lengvai atpažįstami vynai: baltieji vynai, kuriems būdingas gerai prinokusių vaisių ir šviežių citrusinių vaisių aromatas, šviesiai rausvi rožiniai vynai ir raudonieji vynai su švelniais taninais.

Klimato (gaivumas ir sunokimas), dirvožemio (anglies prisotintas juodžemis, tipiškas juodžemis ant lioso podirvio, kad būtų tinkama maisto medžiagų pusiausvyrą), auginimo (vynuogių veislių parinkimas, vynuogynų tankumas, lapijos tvarkymas, sprendimai dėl derliaus nuėmimo datos), vynuogynystės metodų ir praktinių vynuogynų žinių derinys užtikrina baltųjų ir rožinių vynuogių gaivumą ir kompleksinę vaisinę aromatą bei raudonųjų vynuogių švelnius taninus ir kompleksinę, švelnų aromatą.

Įvairioms vietoms būdingas iš kalkakmenio sudarytas sausas dirvožemis, ryškiai žemyninis klimatas, kuriam būdinga labai karšta vasara, ilgas ruduo, reti lietūs ir netolygiai pasiskirstę krituliai (vėlai lyja pavasarį ir vasarą) ir ypač saulė, kuri suteikia daug šilumos ir šviesos, paverčia šį regioną vynuogynams gaminti tinkamų vynuogių veislių auginimo rojumi. Kai kuriais metais dėl grybelio *Botrytis cinerea varietatea nobilis* netgi susidaro palankios sąlygos vynuogėms pernokti ir tapti geresnės kokybės.

8.4. Žmogiškieji veiksniai

Garsus lotynų poetas Ovidijus, 9–17 po Kr. gyvenęs tremtyje Tomuose, paliko rašytinius pasakojimus apie vynuogynų Mufatlare tradicijas.

Vasile Părvan rašė, kad „<...> daugeliu šioje vietovėje esančių pasaulietinių ir religinių paminklų vaizduojamos mitinės figūros su šakelėmis ir vynuogių vainikais ir dauguma jų liudija Dioniso (Bakcho) kultą“.

Viduramžiais vynuogių plantacijos ir toliau buvo svarbus ar net neįkainojamas turtas Rumunijoje. Kaip matyti iš to meto dokumentų, šioje šalyje vynuogių augintojai ir vynuogių gamintojai buvo priskiriami aukštesnei ūkininkų kategorijai. Būtent dėl šios priežasties turtinguose dvaruose ypatingas dėmesys skirtas vynuogynams ir vynuogių gamybai, o vynuogynus apvaisindavę vynuogių augintojai buvo baudžiami.

Vynuogynų atsodinimas Višoaros kaime yra tarsi atlygis geriesiems vietos žmonėms: jie su malonumu kalbėdavo apie kilnią vynuogynų profesiją, kurios nebuvo pamiršę ir kuria užsiėmė prieš ateinant komunizmui. Ilgainiui Višoaros kaimas tapo tuo, kuo buvo anksčiau – kaimu tarp vynuogynų. Šį pavadinimą Višoara gavo 1926 m. Iki šios datos kaimas buvo vadinamas Valia Kačamaku – šis pavadinimas atsirado tada, kai Dobrudžą valdė osmanai. Atsižvelgiant į dialektą, turkų kalba jis gali turėti dvi reikšmes.

Po Pirmojo pasaulinio karo Rumunijos valstybė nurodė atnaujinti kelius visoje šalyje, ypač nusiaubtoje ir karo randų vis dar neišsigydytose Dobrudžoje. Taip pat rekonstruotas Romos kelias, jungiantis Tomus (dabar Konstanca) su *Tropaeum Traiani* (Adamklisiu). Naujasis kelias leido Kačmako gyventojams įsikurti 2 km toliau į rytus, abipus Romos kelio. Kurį laiką kaimas buvo vadinamas „kaimu tarp vynuogynų“, iš kurio atsirado naujasis Višoaros pavadinimas, įkvėptas svarbiausios kaimo gyventojų veiklos – vynuogių auginimo.

1907 m. Mufatlare regione du Rumunijos vyndariai Gheorghe Nicoleanu ir Vasile Brezeanu ėmėsi iniciatyvos atlikti bandymą ir pasodinti veisles „Chardonnay“, „Pinot Gris“, „Pinot Noir“ ir „Muscat Ottonel“. Gauti ypatingi rezultatai.

Be to, vynuogynuose buvo pasodintos vietinės Rumunijos vynuogių veislės. Vėliau mokslininkai atrinko ir bandomuosiuose institutuose augino atsparias mišrias veisles, turinčias didelį kokybinį potencialą, pavyzdžiui, „Fetească regală“ arba „Fetească neagră“. Dėl mažesnio kritulių kiekio ir didesnio saulėtų dienų skaičiaus atrasta tinkamiausia zona auginti šias veisles. Taip užtikrinamas didesnis cukraus kaupimasis ir sodresnis aromatas. 1927 m. įsteigus Mufatlare vynuogynų tyrimų centrą, gerokai padidinta vynuogių veislių įvairovė: „Sauvignon“, „Muscat Ottonel“, „Traminer Rose“, „Riesling Italian“, „Cabernet Sauvignon“ ir „Merlot“.

9. Kitos pagrindinės sąlygos (išpilstymas, ženklavimas, kiti reikalavimai)

Prekybos sąlygos

Teisinis pagrindas:

Nacionalinės teisės aktai

Papildomų sąlygų rūšis:

Papildomos nuostatos dėl ženklavimo

Sąlygos aprašymas

Atsižvelgiant į gamintojų interesus, saugomą kilmės vietos nuorodą „Murfatlar“ galima papildyti vienu iš toliau nurodytų vynuogynų pavadinimų:

- a) saugomos kilmės vietos nuorodos „MURFATLAR“ atveju: BASARABI, VALUL ROMAN, BISERICA VECHE, POARTA ALBĂ, SIMINOC, CIOCÂRLIA, PIATRA ROȘIE, NAZARCEA;
- b) smulkesnės kilmės vietos nuorodos „MEDGIDIA“ atveju: VALEA DACILOR, CETATE, MIRCEA VODĂ, SATU NOU, CUZA VODĂ, TORTOMAN, SILIȘTEA, ȚIBRINU;
- c) smulkesnės kilmės vietos nuorodos „CERNAVODĂ“ atveju: DEALU VIFORUL, DEALU HINOG, COCHIRLENI, RASOVA, SEIMENI.

Nuoroda į produkto specifikaciją

https://www.onvpv.ro/sites/default/files/caiet_de_sarcini_doc_murfatlar_modif_cf_cererii_683_19.04.2021_no_track_changes_4.pdf

Pranešimo apie vyno sektoriaus produkto specifikacijos standartinio pakeitimo patvirtinimą paskelbimas pagal Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2019/33 17 straipsnio 2 ir 3 dalis

(2021/C 486/10)

Šis pranešimas skelbiamas pagal Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2019/33 ⁽¹⁾ 17 straipsnio 5 dalį.

PRANEŠIMAS APIE STANDARTINĮ BENDROJO DOKUMENTO PAKEITIMĄ

„Côtes de Duras“

PDO-FR-A0165-AM01

Pranešimo data: 2021 10 1

PATVIRTINTO PAKEITIMO APRAŠYMAS IR PAGRINDIMAS

1. Oficialusis geografinių kodų registras

Geografinės vietovės ir arčiausiai jos esančios vietovės komunų sąrašas atnaujintas atsižvelgiant į Oficialųjį geografinių kodų registrą.

Vietovės ribos lieka nepakitusios.

Iš dalies pakeisti bendrojo dokumento 6 ir 9 punktai.

2. Rožiniai vynai

Į papildomų vynuogių veislių, leidžiamų naudoti rožinių vynų gamybai, sąrašą įtrauktos veislės „Sémillon B“, „Sauvignon B“, „Sauvignon gris G“ ir „Muscadelle B“.

Papildomos vynuogių veislės sudaro ne daugiau kaip 20 % visų ūkyje auginamų veislių.

Ruošiant mišinį, papildomų vynuogių veislių dalis yra mažesnė arba lygi 20 %. Iš jų ne daugiau kaip 10 % sudaro „Sauvignon B“ ir „Sauvignon gris G“ veislių vynuogės ir 10 % „Muscadelle B“ veislės vynuogės.

Rožinių vynų gamyboje naudojant baltųjų vynuogių veisles, galima užtikrinti gaivumą ir juslines savybes, kuriuos gali būti sudėtinga išgauti dėl permainingo oro (visų pirma dėl prasidėjus nokimui pasitaikančios aukštos temperatūros).

Šių veislių pridėjimas neturi poveikio produkto kokybei.

Šis pakeitimas neturi poveikio bendrajam dokumentui.

3. Vidutinis didžiausias vynuogyno derlius

Siekiant užtikrinti veiksmingesnę kontrolę, vidutinis didžiausias vynuogių, iš kurių gaminami sausi baltieji vynai, derlius sumažintas, siekiant jį suvienodinti su vynuogių, iš kurių gaminami raudonieji ir rožiniai vynai, derliumi.

Šis pakeitimas neturi poveikio bendrajam dokumentui.

4. Medžio anglių naudojimas

Medžio anglių naudojimas, kuris anksčiau buvo uždraustas, yra įtraukiamas griežtai reglamentuojant ir ribojant: „Gaminant rožinius vynus medžio anglis leidžiama naudoti misai apdoroti, neviršijant 20 % atitinkamo vyndario konkrečiais derliaus metais pagamintų rožinių vynų tūrio“. Siekiama, kad jų naudojimas būtų nukreiptas į prastesnės juslinės arba analitinės kokybės partijas (ypač kalbant apie aromato pokyčius, susijusius su oksidacijos reiškiniais), nekeičiant produkto tipiškumo.

Atitinkamai iš dalies keičiamas bendrojo dokumento 5.1 punktas.

⁽¹⁾ OL L 9, 2019 1 11, p. 2.

5. Nuoroda į kontrolės įstaigą

Nuorodos į kontrolės įstaigą redakcija peržiūrėta siekiant ją suvienodinti su kitomis nuorodų specifikacijomis. Šis pakeitimas yra tik redakcinio pobūdžio.

Dėl šio pakeitimo bendrasis dokumentas nekeičiamas.

BENDRASIS DOKUMENTAS

1. Pavadinimas (-ai)

Côtes de Duras

2. Geografinės nuorodos tipas

SKVN – saugoma kilmės vietos nuoroda

3. Vynuogių produktų kategorijos

1. Vynas

4. Vyno (-ų) aprašymas

1. Raudonieji ir rožiniai vynai

TRUMPAS APRAŠYMAS

Tai neputojantys sausi raudonieji ir rožiniai vynai. Išpilstymo etape obuolių rūgšties kiekis raudonuosiuose vynuose yra ne didesnis kaip 0,4 g/l. Fermentuojamų cukrų (gliukozės ir fruktozės) kiekis raudonuosiuose vynuose neviršija 3 g/l.

Po sodrinimo vynų visuminė alkoholio koncentracija tūrio procentais raudonuosiuose ir rožiniuose vynuose neviršija 13 %. Lakusis rūgštingumas ir bendras sieros dioksido kiekis atitinka Sąjungos teisės aktuose nustatytas vertes. Raudonųjų ir rožinių vynų mažiausia natūrali alkoholio koncentracija tūrio procentais – 10,5 %. Raudoniesiems vynams dažnai būdingas vynuogių veislės „Merlot N“ ir papildomos vynuogių veislės „Cot N“ švelnumas ir aptakumas, derantis su veislių „Cabernet franc N“ ir „Cabernet-Sauvignon N“ taninų ryškumu. Siekiant sumažinti jų natūralų rūgštumą, fermentacija, kurios metu susidaro obuolių ir pieno rūgštys, vykdoma iki išpilstymo.

Rožiniai vynai dažniausiai gaminami derinant įvairias vynuogių veisles, yra sausi ir pasižymi maloniu vaisiškumu bei patraukliu gaivumu. Siekiant išsaugoti vynuoges iki vyno gaminimo arba išvengti aitrių taninų ekstrakcijos, draudžiama naudoti tam tikras medžiagas.

BENDROSIOS ANALITINĖS SAVYBĖS

Bendrosios analitinės savybės	
Didžiausia visuminė alkoholio koncentracija (tūrio %)	
Mažiausia faktinė alkoholio koncentracija (tūrio %)	
Mažiausias bendrasis rūgštingumas	
Didžiausias lakusis rūgštingumas (miliekvivalentais viename litre)	
Didžiausias bendras sieros dioksido kiekis (miligramais viename litre)	

2. Baltieji vynai

TRUMPAS APRAŠYMAS

Neputojantys baltieji vynai skirstomi į sausus, pusiau saldžius ir saldžius.

Fermentuojamų cukrų kiekis baltuosiuose vynuose yra ne didesnis kaip 3 g/l. Kituose baltuosiuose vynuose fermentuojamų cukrų kiekis yra didesnis kaip 12 g/l, o visuminė alkoholio koncentracija tūrio procentais – ne mažesnė kaip 10,5 %. Po sodrinimo sausų baltųjų vynu visuminė alkoholio koncentracija tūrio procentais yra ne didesnė kaip 13 %, o kitų baltųjų vynu – ne didesnė kaip 14 %.

Sausų baltųjų vynu natūrali visuminė alkoholio koncentracija tūrio procentais yra mažiausiai 10,5 %, o kitų baltųjų vynu – 11,5 %.

Lakusis rūgštingumas ir bendras sieros dioksido kiekis atitinka Sąjungos teisės aktuose nustatytas vertes.

Gamybai naudojamų vynuogių veislių įvairovė ir jų derinimo taisyklės lemia du sausų baltųjų vynu tipus: iš „Sauvignon B“ veislės vynuogių paprastai gaminamą labai vaisišką ir gaivų sausą baltąjį vyną, kuriame vyrauja buksmedžių arba juodųjų serbentų pumpurų aromatas, ir kompleksiškesnį bei sodresnį sausą baltąjį vyną, kuriam aptakumo ir sodrumo suteikia tokios veislės kaip „Muscadelle B“ ir „Sémillon B“. Ženklinant abiejų tipų vynus, etiketėse privaloma įrašyti „sausas“.

Didžioji dauguma pusiau saldžių baltųjų vynu gaminami iš „Sémillon B“ veislės vynuogių, papildomai pridedant „Muscadelle B“ veislės vynuogių. Paprastai jie būna ne per daug riebiūs ir koncentruoti, išsiskiria sunokusių vaisių, kartais ir cukatų aromatais. Kitų veislių vynuogės vynams suteikia gaivumo, todėl jie labiau tinka ilgai brandinti.

BENDROSIOS ANALITINĖS SAVYBĖS

Bendrosios analitinės savybės	
Didžiausia visuminė alkoholio koncentracija (tūrio %)	
Mažiausia faktinė alkoholio koncentracija (tūrio %)	
Mažiausias bendrasis rūgštingumas	
Didžiausias lakusis rūgštingumas (miliekivalentais viename litre)	
Didžiausias bendras sieros dioksido kiekis (miligramais viename litre)	

5. Vyno gamybos metodai

5.1. Specifiniai vynininkystės metodai

1. Specifinis vynininkystės metodas

Gaminant raudonuosius vynus leidžiama taikyti sodrinimo pašalinant vandenį metodus, jei maksimali koncentracija neviršija 10 %. Apdorojamos partijos natūrali alkoholio koncentracija tūrio procentais padidėja ne daugiau kaip 1 %. Gaminant rožinius vynus medžio anglis leidžiama naudoti misai apdoroti, neviršijant 20 % atitinkamo vyndario konkrečiais derliaus metais pagamintų rožinių vynu tūrio. Po sodrinimo visuminė alkoholio koncentracija tūrio procentais sausuose raudonuosiuose, rožiniuose ir baltuosiuose vynuose būna ne didesnė nei 13 %, o kituose baltuosiuose vynuose – ne didesnė nei 14 %. Be to, kas nurodyta pirmiau, vynai turi būti gaminami laikantis visoje Sąjungoje taikytinų ir Kaimo ir jūrų žuvininkystės kodekse nustatytų vynininkystės praktikos reikalavimų.

2. Auginimo praktika

Minimalus vynuogyno tankumas – 4 000 vynmedžių sodinių viename hektare. Atstumas tarp eilių – 2,50 m ar mažesnis. Kiekvienam sodiniui skiriamas didžiausias plotas – 2,50 m². Šis plotas apskaičiuojamas atstumą tarp vynmedžių eilių padauginant iš atstumo tarp toje pačioje eilėje augančių sodinių. Vynuogynuose, kuriuose auginamos vynuogės, skirtos sausam baltajam vynui gaminti, auginimo tankumas gali būti sumažintas iki 3 300 vynmedžių sodinių viename hektare. Tokiu atveju atstumas tarp eilių turi būti ne didesnis nei 3 m, o atstumas tarp sodinių toje pačioje eilėje turi būti didesnis nei 0,85 m.

Vynmedžiai genimi taikant vieną iš šių metodų:

- taikant vienpetį arba dvipetį Guyot metodą;
- trumpai, taikant Royat kordono metodą arba formuojant vėduoklės formą;
- paliekant ilgesnes šakas.

Pašalinus dalį pumpurų, ant „Sauvignon B“ ir „Sauvignon gris G“ veislių vynmedžių sodinių lieka ne daugiau kaip po 15 pumpurų, o ant kitų veislių vynmedžių sodinių – ne daugiau kaip po 13 pumpurų.

Kai vynuogyno tankumas yra mažesnis nei 4 000 vynmedžių sodinių viename hektare, pašalinus dalį pumpurų, ant „Sauvignon B“ ir „Sauvignon gris G“ veislių vynmedžių sodinių lieka ne daugiau kaip po 18 pumpurų, o ant kitų veislių vynmedžių sodinių – ne daugiau kaip po 15 pumpurų.

Laistyti draudžiama.

5.2. Didžiausia išeiga

1. Raudonieji ir rožiniai vynai

66 hektolitrai iš hektaro.

2. Sausi baltieji vynai

72 hektolitrai iš hektaro.

3. Nesausi baltieji vynai

66 hektolitrai iš hektaro.

6. Nustatyta geografinė vietovė

Vynuogių derlius renkamas, vinas gaminamas ir brandinamas šiose Lo ir Garonos departamento komunose (pagal 2020 m. vasario 26 d. Oficialųjį geografinių kodų registrą): Auriac-sur-Dropt, Baleyssagues, Duras, Esclottes, Loubès-Bernac, Moustier, Pardaillan, Saint-Astier, Saint-Jean-de-Duras, Saint-Sernin, Sainte-Colombe-de-Duras, Sauvetat-du-Dropt (La), Savignac-de-Duras, Soumensac, Villeneuve-de-Duras.

7. Pagrindinė (-ės) vyninių vynuogių veislė (-ės)

„Cabernet franc N“

„Cabernet-Sauvignon N“

„Chenin B“

„Colombard B“

„Mauzac B“

„Merlot N“

„Muscadelle B“

„Ondenc B“

„Semillon B“

„Ugni blanc B“

8. Ryšys (-iai) su geografinė vietovė

8.1. Gamtinių veiksnių, darančių įtaką ryšiui, aprašymas

Geografinė vietovė, pietuose besiribojanti su Dro upės slėniu, pratešia Antr De Mero plokščiakalnį už 70 km į rytus nuo Bordo miesto, pusiaukelėje tarp Garonos ir Dordonės slėnių. Šiaurėje geografinės vietovės pabaiga sutampa su Dordonės ir Garonos baseinus skiriančia riba. Į pietus nukreiptas plokščiakalnis yra giliai išvagotas hidrografinio upelių tinklo, kurį sudaro Dusė vakaruose, Durdezas centre ir Malromė bei Eskuru rytuose. Geografinė vietovė apima 15 Diuraso kantono komunų.

Kraštovaizdžiui būdinga kalvų ir įvairaus gilumo slėnių seka. Nelygus teritorijos paviršius susidarė dėl paviršinės molasos uolienos trapumo ir po ją glūdinčiuose klinčių klotuose vykstančių karstinių reiškinių. Gamtovaizdyje aiškiai matyti šlaitų vidurinėje dalyje ir pakalnių viršutinėje dalyje iš kietų klinčių susiformavusios nedidelių uolų atodangos.

Trapiausi geologiniai dariniai yra Fronsako apylinkėms būdinga molasa pakalnių apatinėje dalyje ir Aženo apylinkėms būdinga molasa kalvų keterų viršūnėse. Vidurinėje šlaitų dalyje matyti Kastijono apylinkėms būdingas klintinis dirvožemis, kuris yra baltas, kreidiškas ir tai daugiau, tai mažiau suskilinėjęs. Aženo tipo molasos paviršius vietomis pasidengęs Aženo tipo baltu klintiniu dirvožemiu. Šis baltas, kietas, urvų gausus klinčių plokščiakalnis, kurį dengia po dekalifikacijos likęs molio sluoksnis, yra iškilęs Lubeso-Bernako ir Sumansako komunų teritorijoje. Fronsako tipo molasos dirvožemis yra rudos spalvos, molingas, kartais su žvyro priemaišomis. Vynuogynai jame sodinami tik neišalančiose Dro slėnio dalyse. Kastijono apylinkėms būdingo klintinio dirvožemio atodangose labai skurdus išplautžemis, kuriame augalus auginti sudėtinga. Čia vyrauja kadagynai. Ten, kur dirvožemio sluoksnis storesnis, nederlingoje ir puikiai drenuojamoje dirvoje gali augti vynmedžiai. Aženo tipo molasą sudaro dirvožemis, kurio sudėtyje mažai karbonatų, dažnu atveju jis būna labai išplautas. Jį dengia vėjo suneštos žemės, todėl susidaro molingas smiltainis. Sklypai, kurių plotas lygus 9 871 ha, užima vos pusę geografinės teritorijos.

Klimatas jūrinis, todėl kritulių būna ištisus metus, o lietingiausi laikotarpiai yra žiema ir gegužės mėnuo. Švelni oro temperatūra pavasarį būna palanki ankstyvam vynuogių augimui. Sezono pabaigoje, po kartais lietingo lygiadienio laikotarpio, būna saulėta. Tradicinės Akvitanijos vynuogių veislės šioje vietovėje susiformavo natūraliai, prisitaikydamos prie jos aplinkos.

8.2. Žmoniškųjų veiksnių, darančių įtaką ryšiui, aprašymas

Diuraso regione vynuogininkystė suklestėjo XI–XIV a., kai Gijenę valdė anglai, nes vynai iš Bordo aukštupyje (*Haut-Pays*) esančių vynuogynų Dordonės ir Garonos upėmis buvo plukdomi į Angliją. Prancūzijoje įsigalėjus Senajam režimui, Bordo valdytojų taikyta protekcionistinė tvarka buvo šiek tiek sušvelninta: už Bordo aukštupio vynus reikėdavo mokėti dvigubą mokestį (*double marque*), o už Diuraso regiono vynus – tik tai pusę mokesčio (*demi-marque*). XVII a. Diuraso kunigaikštis netgi gavo leidimą kiekvienais metais į Bordo tipo statines išpilstyti po 1 000 tonų vyno „Duras“.

XX a. pradžioje vyno „Côtes de Duras“ gamintojai daugiausia užsiėmė pusiau saldžių baltųjų vynų, kaip antai „Bergerac“, kurie ypač mėgstami Paryžiaus regione, gamyba. Tačiau po Antrojo pasaulinio karo vartotojai prarado susidomėjimą šio tipo produktais, todėl vietos bendruomenė buvo priversta tobulinti jų gamybą.

1924 m. buvo įsteigta Diuraso kantono vynų apsaugos profesinė sąjunga. Ji siekė, kad būtų pripažinta kilmės vietos nuoroda „Vin du canton de Duras“. Vienam brokeriui užginčijus šią nuorodą, 1927 m. birželio 28 d. ginčą išsprendė Aženo civilinių bylų teismas. Jo sprendime nurodyta: „Nors Diuraso kantono pakalnės nesuteikia jo vynams tokių aromatų, kokie būdingi aukščiausios kokybės vynams (*grands crus*), jame vis dėlto pavyksta pagaminti pirmarūšių vynus, vieningai aukštai vertinamus vartotojų“. „Duras“ vynus teisėjas apibūdino kaip „vaisiškus ir intensyvaus skonio vynus, turinčius jų kilmę atskleidžiantį savitumą“. 1937 m. vasario 16 d. baltiesiems ir raudoniesiems vynams buvo suteikta saugoma kilmės vietos nuoroda „Côtes de Duras“. XX a. septintojo dešimtmečio pradžioje Bordo regione įsibėgėjus vynų iš raudonųjų vynuogių veislių ir veislės „Sauvignon B“ gamybai ir atsivėrus visapusiškos plėtros perspektyvoms, įkandini žengė ir Diuraso ekonomika. Nuo 1970 m. iš veislės „Sauvignon B“ vynuogių gaminami sausi baltieji vynai tapo pavyzdiniais regiono produktais. Išmokus valdyti vyno gamybos temperatūrą, be kita ko, kooperatyvams investuojant, iš veislės „Sauvignon B“ vynuogių pradėti gaminti vynai, išsiskiriantys jiems būdingais ir vartotojų lengvai atpažįstamais aromatais.

Tuo laikotarpiu buvo įsteigta Diuraso vyno darykla kooperatyvas, o Žirondos departamente buvusi vyno darykla jau gamino 20 % vynų su saugoma kilmės vietos nuoroda. 1985 m. Tarpšakinė sąjunga pradėjo skatinti vynų pardavimą, o 1998 m. abi vyno daryklos susijungė. Tuo pačiu metu Bordo regiono enologų meistriškumu gaminant raudonuosius vynus naudojosi kaimyninio Diuraso regiono vyno gamintojai, o rožinių vynų gamyba plėtojosi savaime.

2009 m. vidutiniškai pagaminta 65 000 hektolitrų raudonųjų vynų ir 5 000 hektolitrų rožinių vynų. Taip pat pagaminta 40 000 hektolitrų sausų baltųjų vynų ir mažiau nei 2 000 hektolitrų tiesiogiai buteliuose parduodamų pusiau saldžių baltųjų vynų. Gamybai naudojamų vynuogių veislių įvairovė, proporcingumo vynuogynui taisyklės ir veislių derinimo taisyklės lemia du sausų baltųjų vynų tipus: labai vaisišką ir gaivų sausą baltąjį vynuogį, kuriame vyrauja buksmedžių arba juodųjų serbentų pumpurų aromatas, kuris paprastai gaminamas iš „Sauvignon B“ veislės vynuogių, ir kompleksiškesnį bei sodresnį sausą baltąjį vynuogį, kuris aptakumo ir sodrumo suteikia tokios veislės kaip „Muscadelle B“ ir „Sémillon B“. Ženklinant abiejų tipų vynus, etiketėse privaloma įrašyti „sausas“.

Didžioji sauguma pusiau saldžių baltųjų vynų gaminami iš „Sémillon B“ veislės vynuogių, papildomai pridedant „Muscadelle B“ veislės vynuogių. Paprastai jie būna ne per daug riebiūs ir koncentruoti, išsiskiria sunokusių vaisių, kartais ir cukrų aromatais. Pridedamos kitų veislių vynuogės vynams suteikia gaivumo, todėl jie labiau tinka ilgai brandinti.

Raudoniesiems vynams dažnai būdingas vynuogių veislės „Merlot N“ ir papildomos vynuogių veislės „Cot N“ švelnumas bei aptakumas, derantis su veislių „Cabernet franc N“ ir „Cabernet-sauvignon N“ taninų ryškumu. Siekiant sumažinti jų natūralų rūgštumą, fermentacija, kurios metu susidaro obuolių ir pieno rūgštys, vykdoma iki išpilstymo.

8.3. Veiksniai

Rožiniai vynai dažniausiai gaminami derinant įvairias vynuogių veisles, yra sausi ir pasižymi maloniu vaisiškumu bei patraukliu gaivumu. Siekiant išsaugoti vynuogės iki vyno gaminimo arba išvengti atrių taninų ekstrakcijos, draudžiama naudoti tam tikras medžiagas. Dro upė ir jos intakai suformavo kalvas, kurių šlaitams netrūksta saulės šviesos. Taigi sklypai buvo suformuoti pagal topografinius kriterijus, o dėl geriausių sklypų vynuogininkystei dažnai tenka konkuruoti su regione aktyvia arboristika. Pusiau saldaus baltojo vyno gamyba grindžiama vynuogių veislės „Sémillon B“ auginimu jūrinio klimato sąlygomis, kurioms būdinga rudeniška drėgmė rytais ir saulėtos popietės. Tokios sąlygos palankios vynuogėms pernokti ir pilkajam puvinui susidaryti dėl *botrytis cinerea* poveikio.

Įvairių lygių molasoje, daugiau ar mažiau padengtoje išplautžemiu, kuriam būdingas įvairios koncentracijos molingas smiltainis, gerai auga veislės „Sémillon B“ vynuogės ir atsiskleidžia išraiškingų sausų baltųjų vynų gamybai būtinas aromatų potencialas.

Po dekalifikacijos likęs molingas dirvožemis ir palanki saulėta sezono pabaiga tinka juodųjų veislių vynuogėms nokti, o jos raudoniesiems vynams suteikia gerą taninų pagrindą.

Gamintojai sugebėjo išnaudoti teritorijos potencialą, atrinkdami tuos sklypus, kurie labiausiai tinka auginti vynuogėms, ir išplėtodami baltųjų vynų fermentacijos temperatūros valdymo bei raudonųjų vynų taninų ekstrakcijos metodus.

XVI a. pradžioje prie Bordo vynų buvo priskirti Gravo, Medoko, Blajė ir kiti vynai, pavyzdžiui, naujai užkariauto krašto vynai. Minėtas užkariavimas buvo susijęs su pažemintų sielų atvertimu. Jame dalyvavo daugelis įtakingų parapijų ir teismų, kaip antai Montravelio, Sent Fua ir Diuraso kunigaikštystės teismai. Karalius Pranciškus I-asis skatino sodinti vynmedžius Diuraso regiono kalvų šlaituose, o Valua dinastijos rūmai gardžiavosi šiuo nektaru.

Diuraso regiono neaplenkė viena po kitos įvykusios krizės (karai, pardavimo kliūtys, filokserų antplūdžiai, regiono neįtraukimas į *Haut-Pays* teritoriją), tačiau vynuogininkystė atsilaikė ir sugebėjo prisitaikyti. Beveik po lygiai vynų gamina kooperatyvai ir nepriklausomi gamintojai. Vystantis kaimo turizmui, tiesioginis pardavimas sudaro 60 % viso parduodamo kiekio ir tapo pagrindiniu tiekimo rinkai būdu. Kadangi 15 % viso kiekio parduodama Šiaurės Europoje, vynas garsėja toli gražu ne vien Akvitanijos ir Il de Franso regionuose, kur vynai su saugoma kilmės vietos nuoroda „Duras“ pelnė pripažinimą.

9. Kitos pagrindinės sąlygos (išpilstymas, ženklimas, kiti reikalavimai)

Teisinis pagrindas:

Nacionalinės teisės aktai

Papildomos sąlygos rūšis:

Papildomos nuostatos dėl ženklinimo

Sąlygos aprašymas:

Ženklinant baltuosius vynus, kuriuose didžiausias fermentuojamų cukrų (gliukozės ir fruktozės) kiekis siekia 3 g/l, etiketėse privaloma įrašyti terminą „sausas“.

Vynų su saugoma kilmės vietos nuoroda „Côtes de Duras“ etiketėse galima nurodyti didesnę geografinę vietovę „Sud-Ouest“ (pietvakariai). Ši didesnė geografinė vietovė taip pat gali būti nurodoma reklaminiuose leidiniuose ir ant talpyklų. Didesnės geografinės vietovės pavadinimas užrašomas rašmenimis, kurių dydis (aukštis ir plotis) nėra didesnis nei rašmenų, kuriais užrašyta kontroliuojama kilmės vietos nuoroda, dydis.

Teisinis pagrindas:

Nacionalinės teisės aktai

Papildomos sąlygos rūšis:

Su gamyba nustatytoje geografinėje vietovėje susijusi nukrypti leidžianti nuostata

Sąlygos aprašymas:

Pritaikius nukrypti leidžiančią nuostatą nustatyta arčiausiai esanti vyno gaminimo ir brandinimo vietovė apima toliau nurodytas komunas (pagal 2020 m. vasario 26 d. Oficialųjį geografinių kodų registrą):

— Dordonės departamentas:

Visos komunos: Sadillac, Thénac.

Dalis šių komunų: Sen Žiuljeno-Inosanso-Elali komunoje – tikrai buvusios Emè Sent Elali komunos, kuri 2019 m. sausio 1 d. tapo Sen Žiuljeno-Inosanso-Elali komunos deleguotąja komuna, teritorija.

— Žirondos departamentas: Dieulivol, Landerrouat, Lèves-et-Thoumeyragues (Les), Margueron, Monségur, Pellegrue, Riocaud, Saint-Avit-Saint-Nazaire.

— Lo ir Garonos departamentas: Légnac-de-Guyenne, Mauvezin-sur-Gupie, Monteton, Roumagne.

Nuoroda į produkto specifikaciją

http://info.agriculture.gouv.fr/gedei/site/bo-agri/document_administratif-918e1e36-8c05-4755-8ea3-a2acdf360f18

ISSN 1977-0960 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-521X (popierinis leidimas)